

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
БЕОГРАД

Пословни број: К-По₂ 1/2014

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ дана 02. јула 2015. године

Председник већа: Можемо сести. 02. јули 2015. године, главни претрес К-По₂ 1/14 против оптужених Милана Девчића и других, због кривичног дела из члана 142 КЗ СФРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине КТРЗ-7/07 са последњим изменама од 02.09.2014. године.

Судско веће у истом саставу као и до сада.

Констатујемо да је испред Тужилаштва за ратне злочине приступио заменик Душан Кнежевић.

Схватам да су сви оптужени ту, али свеједно ћемо произивати, оптужени Милан Девчић, Жељко Крњајић, Миодраг Димитријевић, Дарко Перић, Радован Влајковић, Радисав Јосиповић, Јован Димитријевић, Саша Стојановић, Зоран Косијер и Петроније Стевановић.

Затим браниоци: адвокат Бранкица Мајкић, адвокат Радоје Алексић, е сад за оптужене Димитријевића и Влајковића овде је, се мења, адвокат Бранко Лукић, је ли?

Адв. Борис Зорко: По заменичком пуномоћју, поштовани суде.

Председник већа: По заменичком пуномоћју адвокат Борис Зорко и то је за обојицу, је ли тако, за оптуженог Дарка Перића адвокат Живић Јасмина, по заменичком такође, је ли тако, за оптуженог Јосиповића адвокат Бранко Димић.

Адв. Бранко Димић: По заменичком, ако допуштате ако буде трајало до 12:30 молим Вас за дозволу да напустим претрес, а остаће уместо мене Борис Зорко који исто тако има заменичко пуномоћје за Ђорђа Калања, од раније још из првог првостепеног поступка.

Председник већа: Да, па ако су оптужени сагласни са тиме. Хвала. За оптуженог Јована Димитријевића адвокат Гордана Живановић, за оптуженог Сашу Стојановића адвокат Слободан Живковић, за оптуженог Зорана Косијера адвокат Здравко Крстић и за оптуженог Петронија Стевановића адвокат Бранислава Фурјановић, сви присутни.

Да ли је ту судски вештак Бошко Антић? Присутан. Да ли је ту стручни саветник Милисав Секулић? Јесте. Ви сте ту. Добро.

Адвокат Здравко Крстић?

Адв. Здравко Крстић: Само интервенцију једну на почетку. Ја морам у пола 12 имам завршну реч у Палати, да изађем, са колегиницом сам се договорио, окривљени се сложио да ме мења и друго полувреме вероватно ће бити пауза око 12, претпостављам, уобичајено је, можда раније, касније, али у сваком случају да ми дозволите да будем одсутан, замена је ту, а долази у другом делу. Хвала.

Председник већа: Не сада, него, долазите у другом делу, како то мислите?

Адв. Здравко Крстић: Не, не, сада, до пола 12, а излазим, а онда у другом делу долазим свакако, ако буде, да, да.

Председник већа: Добро, колико се ја сећам, адвокат Бранислава Фурјановић је била раније бранилац Зорана Косијера, тако да видим да ту нема неких сметњи и да су и оптужени са овим задовољни.

И пуномоћник оштећених адвокат Марина Кљаић.

Колико видимо, они сви које смо звали су овде присутни, тако да закључујем да има услова да се главни претрес настави.

Пошто смо последњи пут у мају месецу завршили са фазом доказног поступка са изношењем одбрана оптужених, њиховим саслушавањем, у овој или оној мери, је ли, како је то ко од оптужених сам изабрао, према томе, суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес **НАСТАВИ**.

Констатоваћемо, такође, да је суду у међувремену достављено пуномоћје које је оптужени Миодраг Димитријевић дао Милисаву Секулићу као свом стручном саветнику.

На прошлом претресу, господине Димитријевићу, молићу Вас да дођете овде да би Вас и видео док ове ствари говоримо и док оно што је потребно да будем сигуран да смо се разумели. Дакле, ово пуномоћје од 01. јуна 2015. године дали сте господину Милисаву Секулићу у складу са члановима 125 и 126 ЗКП, је ли тако. Пошто смо Вам саопштили на прошлом рочишту, прошлом претресу, пред сам крај да сматрамо да је господин Секулић и по свом образовању и радном и животном искуству да је подобан да буде стручни саветник овде у овом предмету, наравно за ону област за коју сте га Ви и одредили, ону која његовом образовању одговара и наравно за онај домен који је овде био вештачењем испитиван. Дакле, то смо добили овде. Ја сам Вам том приликом саопштио и о томе следује Вам и одговарајуће решење овог суда да ми сматрамо да се господин Секулић овде може појавити по Вашем пуномоћју, да ми, дакле, као суд

сматра да нема разлога да га суд поставља Вама, што је пре свега битно због оног питања награде за његов рад. Сад, добивши пуномоћје од Вас, ја сам схватио да сте се за то определили, мада сте Ви истовремено ставили и предлог да Вам се он као такав постави, је ли тако, истовремено?

Опт. Миодраг Димитријевић: Да.

Председник већа: Значи, он има Ваше пуномоћје?

Опт. Миодраг Димитријевић: Има.

Председник већа: Исто морам сада замолити господина Секулића да приђе, стварно је далеко, и једва га видим овде кроз два реда стакла, а питање, пре свега, за господина Секулића, оно што ја претпостављам да ће одговор бити такав, па не само то, него... Господине Секулићу, Ви сте добили пуномоћје овде, Ви га имате, свакако да сте са тим упознати од оптуженог Димитријевића да му будете стручни саветник у овом кривичном поступку где је он оптужен, је ли тако?

Молим вас, да се укључи микрофон. Моје питање, пре свега, мада очекујем наравно одговор после свега јер било је давно када сте били као такви предложени, да ли сте се упознали са списима предмета и са предметом са обимом, са доменом вештачења које је у овом предмету извршено.

Стручни саветник Милисав Секулић: Гласније.

Председник већа: Ви можете говорити слободно, ја, нећемо Вас чути, не знам... Да ли је укључено, да ли ме чујете сада? Да ли ме чујете добро?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујем боље.

Председник већа: Добро. Хтео сам да Вас питам пошто сте добили ово пуномоћје са чим сте свакако упознати, а верујем пошто сте били предложени, стављен је тај предлог већ одавно у овом поступку и Ваше име поменуто, да ли сте се у међувремену, с обзиром да сте добили овај позив од суда упознали са предметом овог суђења, поготово са вештачењем које је овде спроведено, да кажемо вештачење из војне области и да ли сте у могућности данас да дате свој исказ као стручни саветник?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ово суђење пратим од 2007. године, сва суђења, сва сведочења са забелешкама, сва документа имам, укључујући и експертизу. Према томе, одлично сам упућен у предмет.

Председник већа: Добро. Надам се да сте упућени у ово питање тога да ли ћете у овом поступку бити стручни саветник, а по пуномоћју од стране оптуженог, дакле на неки начин као његов, слично томе као да сте његов адвокат, а да га је он изабрао сам, што се односи на трошкове Ваше награде и слично или ћете бити постављени од стране суда као на неки начин, бранилац по службеној дужности са предујмљивањем трошкова и томе слично, да ли сте се о томе?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ја бих Вас молио ако је икако могуће да ја будем службено постављен јер другачију тежину имају документа која ја износим, а нису ни спомињана на суду.

Председник већа: Ту је нешто друго од већег значаја. Међутим, да ли сте, пошто сте ту сада и ...

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим?

Председник већа: Пошто сте сада овде и пошто сте присутни и пошто сте упознати са свим са чим изгледа треба да будете упознати да бисте били стручни саветник, да ли сте у стању сада да нам дате свој исказ и своје стручно мишљење о свему овоме?

Стручни саветник Милисав Секулић: Спреман сам апсолутно.

Председник већа: А ово, ово питање око тога да ли ћете бити у статусу стручног саветника по пуномоћју или стручног саветника постављеног од стране суда о томе можемо...

Стручни саветник Милисав Секулић: То ћете Ви одлучити.

Председник већа: То је на неки начин одлучено али није дефинитивно решење тако да ћемо и формално и тај део да данас завршимо и са тим ћемо Вас упознати али схватам да сте Ви спремни да излагате.

Стручни саветник Милисав Секулић: Апсолутно.

Председник већа: Да ли ово све што је господин рекао, то је, Ви се са тим слажете, је ли тако?

Опт. Миодраг Димитријевић: Па ја га не бих ни предложио да се не слажем. Само хтео бих једну дигресију, нешто да кажем, своје приватно. Мени лично консултант и не треба, ја то што тај човек говори познајем веома добро, али стичем дојам, не стичем дојам, него је то сигурно тачно да овај суд и Тужилаштво многе ствари из војно стручног познавања не познају или пак нешто друго је у питању, не знам шта је, али јасно да не познају. Према томе, тај консултант да би се створила права слика или делимично права истина на овом суђењу служи господо вама.

Председник већа: Добро, хвала. Онда ћемо овако, дакле, господине Димитријевићу Ви се вратите позади. Господине Секулићу, обично онај који говори, којима има реч стоји, да ли можете своје излагање стојећи овде за овом говорницом? Сад, наравно зависи од тога колико дуго ће оно трајати, у реду, да почнемо тако како се обично ради.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се на основу чланова 125 и 126 као и 402 ЗКП испита стручни саветник Милисав Секулић.

Стручни саветник Милисав Секулић: Могу да почнем?

Председник већа: Не још. Као и за друге који стану за тај микрофон, треба да Вам узмемо неке основне личне податке, име Вашег оца?

Стручни саветник Милисав Секулић: Светозар.

Председник већа: Које године сте Ви рођени?

Стручни саветник Милисав Секулић: 1935., сад сам у осамдесетој години.

Председник већа: У ком месецу сте рођени?

Стручни саветник Милисав Секулић: Село Трбушница, Лозница.

Председник већа: Ваша адреса је ова у списима?

Стручни саветник Милисав Секулић: Лабудово Брдо, то је тачно.

Председник већа: На коју смо Вам позив послали. Шта сте по занимању?

Стручни саветник Милисав Секулић: Пензионисани официр.

Председник већа: Да чују и сви остали, у ком чину?

Стручни саветник Милисав Секулић: Генерал сам српске војске Крајине и пуковник ЈНА.

Председник већа: У ЈНА, односно у ЈА или како год, значи пуковник, а генерал у?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чин сам добио у српској војсци Крајине.

Председник већа: Да ли сте у завади или у сродству са било којим од овде оптужених?

Стручни саветник Милисав Секулић: Не.

Председник већа: Пре него што почнете, пошто то закон тражи, треба да положите заклетву. Ја ћу прочитати како та заклетва гласи, дакле, да ли се заклињете да ће дати исказ у складу са правилима науке или вештине савесно, непристрасно и по свом најбољем знању?

Стручни саветник Милисав Секулић: Апсолутно.

Председник већа: Хвала лепо. Дакле, схватамо да сте се упознали са списима предмета и поготово са оним пре свега, за шта је кажемо Ваш властодавац оптужени Димитријевић оптужен, дакле, оно што је овде срж ствари, оно што је најбитније, оно због чега се овај поступак води. Пошто верујем да јесте, е сад изволите да нам изложите своје мишљење о тим питањима која се овде постављају и због којих сте овде, дакле, из угла, из домена војне струке. Да ли имате ту нешто написмено, потпуно спремљено што можете да нам предате такође?

Стручни саветник Милисав Секулић: Што је написано...

Председник већа: Или је то врста концепта, а излагање слободно?

Стручни саветник Милисав Секулић: Оно је у рукопису, написано је али у рукопису. Нисам куцао, а Вас молим пошто сам ја то добио раније, нисам имао прилике никог да консултујем да се ја држим онако како сам припремио, па можете ме питати.

Председник већа: Онда хајде да почнемо, па ћемо видети да ли је то најбољи или одговарајући начин. Потребно је, наравно, да говорите у микрофон, што је разговетније могуће да би се то што кажете да скине на папир, односно да се транскрибује. Изволите.

Стручни саветник Милисав Секулић: Поштоване судије, поштовани тужиоче, поштовани браниоци, поштовани окривљени, позван сам од овог суда да се на рочишту појавим у својству стручног саветника оптуженог потпуковника Миодрага Димитријевића. Полазећи од оптужнице како оне прве, тако и ове друге, неопходно је да тужени и њихови адвокати, као и судско веће и тужилац имају у виду следеће кад се тиче мога излагања.

На суду се појављујем као стручни саветник. Оно што будем говорио није од значаја само за потпуковника Димитријевића, него се односи на одређени начин на све оптужене, затим и на оне који нису оптужени, а неопходно је било да се нађу међу оптуженима. Убеђен сам да ће моја улога стручног саветника највише користити судском већу за вођење претреса. Судски претрес о догађајима у зони Друге бригаде пратим од њеног почетка. Присуствовао сам и бележио све што на рочиштима је изговорено. На десетине пута сам изговорено и анализирао и доводио у везу са оптужницом и експертизом судског вештака. Нека ми не буде замерено што ћу се представити. Завршио сам све војне школе, постдипломски студиј ратне вештине. Предао сам три докторске дисертације које нисам бранио. Обављао сам значајне дужности од којих су неке кључне за улогу стручног саветника. Био сам три године командант 20. гардијског пука који је трансформисан у Другу бригаду у чијој се зони врши ово суђење. У чијој зони су се одиграли догађаји који су предмет оптужнице, један број старешина из ове бригаде лично, добро познајем, а највише сам познавао пуковника Душана Лончара, који је са мном био у главном штабу Српске војске Крајине у '94. и '95. години до краја „Олује“. Провео сам шест година на служби у команди Прве армије, значи, од '79. до '84. као оперативац. Не пуну годину водио сам постдипломске студије ратне вештине у центру високих војних школа. У Генералштабу ЈНА дошао сам крајем '84. Овај Генералштаб преименован је у Генералштаб оружаних снага СФРЈ 01. октобра 1987. године. На ратишту сам све до стварања војске Југославије крајем '93. године прекомандован сам, значи, имам наредбу Генералштаба у Главни штаб српске војске Крајине, где сам био све до краја „Олује“. За сво време службе бавио сам се кључним питањима, поред осталог написао сам 12 књига, међу

њима је књига „Југославију нико није бранио, а врховна команда издала“, „Книн је пао у Београду“ или „Београде, броји погинуле“ и да не читам даље. Био сам експерт Хашког суда у одбрани господина Милана Мартића, пет година сам проучавао документа која су министри одбране по одлуци Владе СРЈ слали у Хаг. Научио сам много, од тога ми је остало само да жалим за настрадали народ и погинуле, рањене и преживеле војнике и старешине на чија леђа је политика свалила сву кривицу српског народа. Као стручни саветник морам да укажем најкраће, шта је Апелациони суд утврдио да би вратио предмет на поновно суђење. У Ловасу у време ЈНА у време зла, злочина, постојало је више јединица, а за неке од њих није се знало или бар у току суђења није се знало коме су потчињене и ко са њима командује и поред тога донета је пресуда онаква каква је донета. У питању су јединица ТО Ловас, јединица милиције Ловас, две чете територијалне одбране Ваљево, противдиверзантски одред Ваљево и одред „Душан Силни“. Експерт је написао и говорио да су то самоволне јединице и самозвана команда места Ловас. Онда је експерт писао како је требало бити, спомињао привремено заузету територију и тако даље. И ја бих вас најлепше замолио да ми дозволите да кратко укажем на документа која су морала имати у обзир, с обзиром на територију на којој се десио злочин. Најкраће.

У јануару '91. године, Влада САО Крајине указом је прогласила Закон унутрашњих послова САО Крајине, у члану 2 пише то, у члану 3 то, то нећу да читам, 07. јануара '91. године у Шидским Бановцима основано је Српско национално вијеће за Славонију, Барању и Западни Срем и кад говорим о оним јединицама самозваним треба их доводити у везу са овим вијећем САО Крајине. 09. јануара Председништво СФРЈ донело наредбу о расформирању свих оружаних формација које нису у саставу јединствених оружаних снага СФРЈ или органа унутрашњих послова. Рок је био одређен само 10 дана, наравно да то никад није извршено. 16. фебруара у Доњем Лапцу усвојена је Декларација о положају српског народа у Хрватској. 09. фебруара Устав Републике Српске Крајине усвојен је на седници 19. фебруара 1991., значи постоји Устав САО Крајине. 20. фебруара Хрватска је прогласила сецесију од СРЈ, истог дана је реаговало Српско национално вијеће САО Крајине. Ово веће усвојило је резолуцију о не признавању аката Сабора Републике Хрватске о њеном раздруживању од СРЈ. У члану 7 ове резолуције наглашено је да САО Крајина остаје у саставу Југославије и тако даље, да не читам. 20.02.1991. Сабор Хрватске донео је одлуку о не важењу савезних закона у Хрватској, значи, то је још у фебруару месецу. 26. фебруара 1991. године Српско национално веће за Славонију, Барању и Западни Срем донело је декларацију о сувереној аутономији српскога народа, значи, то је на овом простору на коме се ми налазимо. 31. марта донета је одлука у Борову Селу о присаједињењу Славоније, Барање и Западног Срема Републици Србији. 01. априла Извршно веће САО Крајине је саопштило одлуку о присаједињењу са Републиком Србијом. Извршно веће САО Крајине на седници у Кореници издало је наредбу да се изврши мобилизација територијалне одбране САО Крајине и добровољачких јединица ради одбране свих грађана и ради заштите њеног територијалног интегритета. Упућен је захтев Влади Србије да снаге МУП-а пруже своје технички и кадровску помоћ Секретаријату унутрашњих послова САО Крајине. Ово је страшно значајно јер је одред „Душан Силни“ наоружао МУП Србије, онај чувени Баца и био је страшно под њиховим утицајем а нигде се не спомиње ни у каквим материјалима и тако даље. 02. априла Извршно веће САО Крајине је донело одлуку о присаједињењу Републици Србији и расписала референдум. Значи, 30. априла грађани Хрватске су позвани да се јаве у добровољачке јединице народне заштите, то је везано за употребу цивила. 02. мај, напад МУП-а Хрватске на Борово Село, том приликом погинуло је 13 полицајаца хрватских, 02. мај због наведеног проглашаван је за дан када је почео рат. 04. мај

Председништво СФРЈ размотрило је догађаје у Хрватској у Книнској Крајини и Источној Славонији. Присуствовао је и председник Владе Републике Хрватске, земља је, у том извештају пише: „Земља је доведена на ивицу грађанског рата, екстремно понашање, игнорисање, непоштовање, одлука и закључака Председништва“. 07. маја извршен је напад, добро, у Загребу на војни суд. 08. маја Председништво СФРЈ је одлучило о мерама за решавање међунационалних сукоба у Републици Хрватској на демократски начин. Од 09. маја до 04. августа 1991. године извршено је 340 напада на припаднике ЈНА, на јединице, објекте, средства. 09. маја '91. Председништво је донело одлуку о постављењу ЈНА између територија са већинским српским становништвом и територија на којима је већински хрватски народ. 12. маја је одржан референдум у САО Крајину о присаједињењу САО Крајине Републици Србији и опстанку у саставу Југославије заједно са Србијом и Црном Гором и другим који су хтели да се очува Југославија, „за“ се изјаснило 99,8%. 19. мај '91. - Хрватска одржала референдум за независност Хрватске од СФРЈ. Хрватска није поштовала Устав СФРЈ који је предвиђао како се може одвојити од СФРЈ. Срби су то исто урадили али су тражили аутономију у Хрватској. То је важило само ако Хрватска остане у саставу СРЈ, ако не остане онда они излазе из њеног састава. 28. мај – промовисана је Хрватска војска. 29. мај – скупштина САО Крајине изабрала Владу, прогласила Статут Крајине, милицију ставила под контролу Министарства одбране. Скупштина САО Крајине донела је одлуку о формирању јединица за специјалне намене МУП-а САО Крајине под називом Милиција Крајине, које се стављају у надлежност Министарства одбране. Позив, ова се одлука позива на члан 9 уставног закона од Устава САО Крајине. У члану 2 су набројани задаци, одбрана територијалног интегритета, обезбеђење виталних објеката и институција, други задаци од значаја и тако даље. 02. јуна – промовисана је словеначка војска. 25. јуна- Хрватска и Словенија су прогласиле независност од Југославије, а Југославија постоји. 26. јуна 1991. године у обрачуну хрватске полиције и Срба у близини у Глини и Бршадину био је већи број мртвих, рањених и заробљених. 27. јуна почео је рат против ЈНА у Словенији. У Грахову је донета декларација о уређивању, односно уједињењу САО Крајине са Босанском Крајином. Јединице ЈНА у Словенији у извршавању добијених задатака наишле су на отпор и имале су страховите жртве. 02. јуна – авиони ЈНА напали батаљон ЈНА којом приликом је погинуо један официр и два војника, рањено 17 војника, то је било код Кршког. 03. јул 1991. приликом суочавања у Борову Селу ангажована је јединица ЈНА ради раздвајања супротстављених страна, на колону оклопних возила која је упућена као јединица која треба да разграничи МУП је отворио ватру 04. 07., 05. јула 1991. на подручју општине Двор на Уни отворена је ватра на припаднике МУП-а Хрватске и на милицију САО Крајине. У старој Тењи, то је близу Славонији 06. јула Србе мештане напали су наоружани и униформисани Хрвати. Ово је све из докумената савезног секретара за народну одбрану. 07. јули – Председништво СФРЈ констатовало да се у појединим деловима земље предузимају мере и активности које нису у складу са усвојеним тромесечним мораторијумом и у заједничким декларацијама и основним захтевима како председништва тако и Европске заједнице. 08. јули – хрватска паравојска, војна формација напала је јединицу ЈНА која је обезбеђивала мост „25. мај“, то је исто у Славонији, на Дунаву код Бачке Паланке. 08. јул '91. године Европска заједница наметнула је Хрватској и Словенији споразум да суспендују своје одлуке да се прогласи независност до 08. октобра, односно тражили су им 92 дана. 10. јула 1991. године српско становништво у Хрватској изложено стално терору и претњама и провокацијама, због тога велики број је побегао и напустио своје територије, отишао у Босанску Крајину, Војводину, нећу вам читати колико. 11. јули – председник Владе САО Крајине и министар одбране САО Крајине наредили су мобилизацију свих штабова и јединица ТО на територији САО Крајине, позивали су се

на члан 6 Закона о министарству САО Крајине. 12. јули – Председништво је констатовало да се у појединим деловима земље предузимају мере и активности које нису у складу са усвојеним тромесечним примирјем и заједничком декларацијом и основним захтевима Председништва и Европске заједнице који је потписан 07. јула. Председништво СФРЈ донело је одлуку да се формира комисија председништва за праћење и контролу извршних одлука председништва од 12.07. 13. јул у Београду је потписан меморандум о посматрачкој мисији Европске заједнице за спровођење Брионске декларације. 11. јул – у реону Госпића нападнуто је складиште муниције од непознатих лица, при томе један војник је погинуо. У реону Лисице код Задра припадници МУП-а и наоружани цивили разоружали су два активна војна лица и једно грађанско лице и одвели, до њих се није могло доћи. 18. јул – одлука Председништва ЈНА да се ЈНА повуче из Словеније. 22. јул – дошло је до окршаја јединица ЈНА и паравојске и Хрватске, том приликом погинуло је 12 припадника ЈНА. Од 22. и 23. јула 1991. године састанак Председништва СФРЈ са председницима република и највиших функционера, то је онај чувени састанак који је одржан у оквиру, и имамо 25 јул – значи, протест Владе Републике Хрватске Председништву СФРЈ, Савезном извршном већу и Савезном секретаријату за народну одбрану. 26-ог је изашла наредба о формирању територијалне одбране за Кордун.

Нема још много, само дозволите, све се завршава у октобру. 01. августа Фрањо Туђман је позвао Хрвате да буду спремни за општи рат, борба Срба и Хрвата отпочела је у Даљу, то је на том подручју у Ердуту, у Осијеку, у Дарди и у Вуковару. Следећа одлука о примени Закона о одбрани Републике Србије на територији САО Крајине, ову одлуку је донела Влада САО Крајине, утврђено је да територијална одбрана и јединице посебне намене МУП-а Крајине сачињавају оружане снаге САО Крајине. 03. август 1991. - одлука о проглашеном апсолутном прекиду ватре и тако потписала је и Хрватска, која наравно није поштовала. 03. августа Сабор Хрватске прогласио је ЈНА окупаторском војском која суделује у агресији на Републику Хрватску. ЈНА се оптужује да помаже експанзионистичку политику комунистичке власти Републике Србије. ЈНА се оптужује да се директно ангажује на страни терориста. Сабор Хрватске оспорио је легитимност комисије Председништва која је требала да прати одлуке како се спроводе од Председништва. 06. августа – Председништво је једногласно донело одлуку о апсолутном прекиду ватре у Хрватској, 18. августа Влада Србије донела Уредбу о упису добровољаца у територијалну одбрану. Значи, то је август, а ово је у октобру месецу што ми спомињемо, значи, она је то озаконила, што се тиче добровољаца у територијалној одбрани. 17. августа – хрватске снаге нападе су српске цивиле у Мирковцима. 20. августа – Влада САО Крајине донела одлуку да се успостави јединствени систем територијалне одбране Крајине као део оружаних снага СФРЈ. 20. августа 1991. Влада САО Крајине је издала наредбу о формирању оперативних зона ТО Крајине. Након сецесије Хрватске, Влада САО Крајине је 20. августа донела одлуку по којој се ТО Крајине проглашава делом Југословенске Народне Армије. 23.08.1991. – јединице ЈНА и Територијалне одбране Славоније, Барање и Западног Срема ослободиле су Барању од хрватских оружаних снага и стигле испред Осијека, то је 23. августа. 26. августа дошло је до ширења сукоба у Хрватској, водили су се жестоке борбе око Вуковара. 27. августа на ванредном министарском савету Европске конференције у Бриселу одржан 27.08. донета је декларација о Југославији у којој нападнута ЈНА и њена улога. Први пут се јавно окривљује ЈНА за пружање активне подршке српској страни. Председништво СФРЈ је позвано да хитно оконча то, значи, да ЈНА не штити српски народ. У августу 1991. године српске добровољачке и полицијске снаге снабдеване су и обучаване, а делом су и водили МУП Републике Србије у блиској сарадњи и координацији са органима САО Крајине. Овај одред је наоружао МУП.

Основана је хрватска комисија за ратне злочине, значи у ово време је основана, скоро две године прије него што је то учинила Југославија. У септембру у Београду је потписан споразум о прекиду ватре, то је све 01., 01. је Хрватска у 18 часова иако је потписала ово, испалила 21 мину на касарне у Вуковару. 03. септембра снаге МУП-а Збора народне гарде напали су на ЈНА минобацачима, стрељачком ватром по касарни „Василије Гаћеша“ у Петрињи, напад је извршен у току посете тој касарни 48 страних и домаћих новинара, погинуло је четворица, рањено 10 припадника ЈНА и страдало 10 деце. Напад на противнике ЈНА у касарни у Осијеку нападнуте су јединице и објекти ЈНА у Винковцима, то је све та околина, у Суњи, у Пакрацу, Костајници, у Карловцу, у Госпићу, Дарувару, у Окучанима. 05. септембра 1991. папа Јован Павле Други 05.09. позвао католике да се моле за спас Хрватске. 07. септембра 1991. почела је рад Међународна конференција о Југославији у Хагу. 12.09. донето је Упутство о пријему добровољаца у ЈНА, значи 12. септембра, значи Упутство о пријему добровољаца у ЈНА. Од октобра 1990. године добровољци до овог времена су припадали политичким странкама, значи до овог септембра. 14. септембра Фрањо Туђман наредио напад на све касарне и војне објекте у Хрватској. 17. септембра у Игалу одржан онај састанак, сви присуствовали, сви потписали, није уопште поштован од Хрватске. Територијална одбрана по Закону о одбрани у борбеним дејствима потчињава се командама ЈНА, то је одлука Председништва. 19.09. из касарни и других објеката у Ђакову, Винковцима припадници МУП-а и Збора народне гарде не дозвољавају да се извуку погинули и рањени припадници ЈНА. Усвојена је декларација о Југославији у Хагу. 19. усвојена декларација у Хагу и сад не бих ове оптужбе на основу ЈНА и нећу да читам у тој декларацији, што је сигурно имало страшног утицаја и на крају 21. септембра хрватски оружани маскирани убили су 13 војника ЈНА на оном мосту у Кордуну на Корани реци. Од 23. до 26. септембра 1991. Здравко Томац присуствовао на тајном састанку у Ватикану до дубоко у ноћ, упознат је са оним што Ватикан чини да Хрватску спаси, односно да остане у политичкој, од 25. у Уједињене нације почеле су непосредно да се баве са југословенском кризом. Усвојена је резолуција којом се уводи ембарго на испоруку наоружања и војне опреме Југославији, то је резолуција 713. 28. изведен је покушај хапшења генерала Кадијевића. 30. септембра 1991. г одине, значи, одлуком Савезног секретара за народну одбрану формиран је Штаб ТО САО Крајине, ово је 30. септембар и за команданта ТО САО Крајине постављен је генерал-потпуковник у пензији Ђурић Илија који се данас сахрањује у 13 часова, а начелник Штаба је потпуковник Касун Душан, а начелник оперативног пуковник Радослав Максић, начелник везе је био неки, ја њих познајем зато што сам био тамо. Штаб је садејствовао 30. септембра, размештен је у згради Скупштине општине Книн. Генерал-потпуковник Ђурић Илија је 30. именован за команданта ТО САО Крајине што је та Крајина добила задатак да је везано стварно за тај третман Југославије и коначно нешто о октобру.

01.октобра Председништво је констатовало да се земља налази у стању непосредне ратне опасности, у ранијој експертизи пише да земља није била у ратном стању. Међутим, ово исто као да је и проглашено ратно стање. Штаб врховне команде преузео је кључну улогу у операцијама које су извођене и у Кордуну, Лици, у Саборском, коришћење цивилног становништва у борбана за Саборско, упозорење Штаба врховне команде председнику Републике Хрватске, то је она претња да ће се порушити. Председништво СФРЈ је 03. прогласило стање непосредне опасности, то је изашло у „Службеном листу“. Председништво које је прешло на рад за време у условима непосредне ратне опасности. Председништво предузима на себе неку улогу скупштине СФРЈ, значи, није морала да се одржи скупштина да се нешто усвоји, то су они могли да ураде кад се прогласи ратно стање. Вељко Кадијевић је тога дана преко телевизије обратио грађанима Југославије, посебно грађанима у Републици Хрватској

на делу на коме се изводе борбена дејства. 04. октобра у Хагу је постигнут договор да се проблем Срба у САО Крајини решава у поткомитету за националне односе. Председништво СФРЈ донело је наредбу о мобилизацији, молим вас, дотле се није могл вршити мобилизација. Сво позивање у ЈНА, они су ишли на војне вежбе, а не на мобилизацију, а сада по овом када је проглашено ванредно стање Председништво проглашава мобилизацију и то је прогласило делимичну мобилизацију. Наредба председника Владе САО Крајине да се јединице милиције на подручју САО Крајине потчине старешинама ТО, значи то је ово време кад се дешава у Ловасу. Споразум у Хагу о повлачењу ЈНА из блокираних касарни које Фрањо Туђман, односно Хрватска није испоштовала. 06. октобра – напори да се поштују потписани споразуми о прекиду ватре нису давали никакве резултате. Прелазак Председништва на начин рада у овим условима ратним, значи, створио је услове да се унутрашње ствари земље оно решава и да то нема право да решава Европска заједница или било ко други споља. 07. октобра проглашена је самосталност Републике Словеније. 08. октобра проглашена је самосталност Републике Хрватске, том једностраном противуставном одлуком она не може да произведе непосредне последице на стање и мере које су се дешавале у Југославији. 08.10. Генерална скупштина Уједињених нација именовала је Сајруса Венса за специјалног изасланика у Југославији и истог овог датума Председништво је позвало мировне снаге Уједињених нација да дођу у Југославију. 09. октобра Милан Бабић је наредио да се милиција у борбеним дејствима потчињава штабовима ТО, то је понављање исте одлуке. 12.10. генерал Вељко Кадијевић упутио писмо Ван де Бруку, у коме га упозорава да се ЈНА неће повући са подручја где живе Срби. 14. октобар – оружане снаге Републике Хрватске настављају са прегруписавањем, концентрацијом и довођењем снага у нове реоне, посебно на подручју Славоније, Барање и Лике. 15. октобар, значи, извршиле су се припреме да војни врх у сукобу са побуњеним Хрватима примењује све мере као да се ратује са државом, а не са побуњеницима. То је под притиском Европске заједнице потписао генерал Ацић. Та наредба нигде није стигла с обзиром до ових, кад су се дешавали ови догађаји. 16. март око 21 час 16. октобра, група наоружаних цивила отворила је ватру из стрелачког оруђа на обезбеђење издвојених војних објеката, тај објекат се звао „Ливац“. 17. октобар у Госпићу је ухапшено 150 Срба, међу њима 48 жена, пронађено је 26 угљенисаних тела и 18. октобар кад се ово дешавало, у Хагу предложена је декларација о Југославији према којој се републике у СФРЈ сматрају сувереним и међусобно признатим државама и 25-ог у времену од 12 часова, до 19.10., до 21. октобра 1991. године припадници оружаних формација Хрватске извршили су 34 напада на јединице ЈНА, у тим нападима погинуло је 12 припадника ЈНА, а 37 је рањено. Ја вас молим да ми опростите што сам ово сматрао неопходним јер пратећи ово суђење ништа нисам чуо да је било ко споменуо шта се тамо одлучивало и ми смо најмање надлежни да мењамо неке одлуке које је САО Крајина доносила, а ради се о њеној територијалној одбрани, ради се о њеној милицији, које су потчињаване јединицама ЈНА.

Е, сад ћу прећи на ово што сте ми поверили. Желим да укажем, пратећи ово суђење, на свесне манипулације које су изречене пред овим судом. Сведок Јовић Мирко, који је везан за одред „Душан Силни“, он је био сведок, његови оптужених је 12, и он...

Председник већа: Е, само нешто, у овом тренутку, дакле, за ово све што сте до сада изrekli саслушали смо Вас са поштовањем и хвала Вам на труду који сте за то уложили. Разумем да сте хтели да дате као неку врсту увода, неко подсећање на ове догађаје који су претходили, а на неки онако политичко-правно-војни оквир ових

конкретних догађаја везаних за месец октобар углавном, тако речено, у селу Ловас, а и за конкретне људе овде, конкретне оптужене, конкретне жртве како су у оптужници наведене и кажем хвала Вам на томе што сте учинили. Пошто видим да сада прелазите на оно што се у овом предмету могло чути, ја бих ипак тражио од Вас да пре било каквих других доказа овде изведених, да чујем од Вас да ли имате неке примедбе на оно што је дато у вештачењу овде од господина Бошка Антића из октобра 2011. године, што је у писменој форми урађено, како то и закон предвиђа и ту изнето као одговори поступање по наредби суда, наредби за вештачење, где је дефинисано на шта се треба одговорити и вештак на шта треба да се изјасни и на оно што је исти вештак усмено изложио овде на претресима, потом 15. и 16. новембра 2011. године. Сигуран сам да сте с тим упознати, па верујем да можда имате неке примедбе на оно што је тада вештак истакао. Ако имате онда би пре свега то требало да чујемо.

Стручни саветник Милисав Секулић: Наравно да без тога ја не бих имао шта ни да говорим. Ја нисам сведок или нешто слично, вештак је...

Председник већа: Наравно, све са становиштва ваше заједичке струке војне.

Стручни саветник Милисав Секулић: Нема проблема. Хтео бих да кажем да је вештак, јер сва суђења су одиграна због Ловаса, значи, не шта је било пре Ловаса и шта је било после Ловаса и да кад се тиче кривице или експертизе јако битно је то шта се десило у Ловасу. Вештак је констатовао да је милиција, она која се налазила и територијална одбрана да су самозване јединице. Онда је оспоравао да је Деветак као командант места у томе да је, као то не постоји у правилима, па не знам нешто слично и тако да је и он на неки начин био самозвани. Онда, вештак је спомињао оне две чете територијалне одбране и спомињао је противдесантни одред али он је говорио и мисли коме би оне требало бити потчињене. Он није утврдио коме су оне потчињене, и ако дозволите у томе с обзиром на ово што сам вам прочитао, милиција и територијална одбрана Ловаса и касније оно што је из Товарника долазила јединица територијалне одбране нису биле никакве самозване, то не може нико да оспорава шта је радила скупштина САО Крајине и те одлуке које није нико противи се из Југославије, односно СФРЈ.

Председник већа: Микрофон, молим Вас да укључите, некако сте ненамерно га искључили.

Стручни саветник Милисав Секулић: Нисам намерно искључио.

Председник већа: Дакле, милиција.

Стручни саветник Милисав Секулић: Значи, милиција и територијална одбрана нису биле никакве самозване јединице, то су биле те јединице које су припадале рецимо, тај САО Крајина, Барања, Западни Срем, она их је формирала и оне су у том моменту, пошто се налазе у зони Друге бригаде, оне су потчињене тој Другој бригади на тај начин што је тај командант места Деветак, он је требао, не требао, он је био везан за команданта, друга је ствар да ли је он то извештавао или није извештавао, какве је задатке добијао и тако даље. Значи, нису биле самозване јединице. Кад се тиче Ловаса и вештака како је он вештачио, тамо су биле две чете територијалне одбране из Ваљева и био је противдесантни одред који има три чете у свом саставу и у, то је требао вештак да решчисти, у књизи се то третира као једна јединица, јединствена јединица

којом командује потпуковник Димитријевић, то никад није могла бити јединствена јединица јер би то значило тад би батаљон пешадијски имао у свом саставу чету за одржавање, чету везе, што уопште не одговара ни наменама, ни то. Једни су задаци чете ТО, то су пешадијски задаци, земљиште, а друго је противдиверзантски одред, сама му реч каже отприлике о тој намени. Они никад нису дејствовали као јединствена јединица али и једни и други су били потчињени команди бригаде. Пошто не постоји траг да је команда бригаде ове чете територијалне одбране потчинила Деветаку, значи, што није утврђено на том суђењу, онда је исто нереално сад тврдити како је она била потчињена а с друге стране те две чете што год су урадиле нема никакве везе са кривичним делом па их не треба ни третирали. Е, сад, овај противдиверзантски одред, његов командант је присуствовао оним састанцима које одржава Деветак и присуствовао је и Димитријевић и они су тамо имали оне затворенике цивиле, та мучења, да ја сад не причам, и онда је каже „Заједнички су одлучили“. У војсци нема никад заједничког одлучивања, ко год предлаже, кад командант усвоји нешто, то је његова одлука, према томе само је Деветак могао да стане иза такве одлуке да се они упуте у минско поље. Код вештака, он је страшно био оптерећен правилом службе. Он стално позива правило службе, ја сам био у Четвртој управи кад се касније радила ова правила службе, тако да сам довољно упућен, оно је изашло 1985., оно уопште не регулише односе у командовању и у току извођења борбених дејстава. То регулише, у овом случају, правило дивизије, правило пешадијске бригаде, упутство о раду команди и штабова, стратегија оружане борбе где се говори о једном старешинству, координацији, богу и тако. Он то није ни спомињао, тако да је он пошао од чињенице да је стварно најстарији по чину био потпуковник Димитријевић и на руку је ишао један од оптужених који тврди да је од њега добио задатак да уведе у цивиле у минско поље. Молим вас, закони и у рату и ван рата предвиђају кад се добије такво наређење мора онај ко га добије да тражи писмено од оног ко му је дао то наређење. Кад добије то писмено наређење опет не сме да га изврши, он мора да извести другог претпостављеног старешину, у овом случају то би био ако се узме у варијанту да је као Димитријевић био претпостављени...

Председник већа: Без добацивања молим.

Стручни саветник Милисав Секулић: То би био команда бригаде, односно Друга бригада. Међутим, он се позвао како је добио па пренео наређење, не знам каква је разлика кад ја потчињеном кажем „уради то и то“ између пренео и наредио, то никакве разлике нема. И то се тако десило, они су ушли у то минско поље и ја не бих тамо даље третирао и да је онај један командир у одреду одбио то, па шта је дошло и тако даље, али бих набацио једну врло значајну чињеницу. То минско поље поставио је инжињерски батаљон Друге бригаде по важећим прописима кад је напустио он је морао обележити минско поље и предати записник, у овом случају би требао предати Деветаку, пошто је он командант тог места и тако даље и онда не би имало никакве потребе да ми утврђујемо где се налазе mine ако постоји записник и тако даље. Он то, не знам да ли је постојао, ја имам утисак да то није урађено тако и да су они, пошто то није тако урађено они су знали да у тим виноградима постоји неке mine, чак они у то време нису ни знали ко их је поставио, да ли Хрвати, да ли јединица ова и тако даље и ти људи су утерани у минско поље и немам ни једне речи да кажем за такав поступак и стварно треба утврдити ко је крив и тај ко је крив стварно треба утврдити, да он за то одговара. Моје мишљење са аспекта команданта, односно експерта, мислим да је он иако је говорио да је то у зони Друге бригаде, по свим важећим прописима, све што се дешава у зони одговаран је командант, ни један други његов орган и кад погледате његову заповест од 09-ог и погледате његову заповест од 10-ог, то као да су

полуписмени људи писали те заповести, у њима нема, не само овог, нема много много значајних ствари. Не мислим ја да је то намерно тако писано али знам из искуства пошто сам радио и у војној академији и у школама, то људи док не науче и док не увежбају они то пишу по неком сећању, по некој логици, према томе није ту била нека зла намера али очито да Лончар потпуковник, није био, врло кратко време био тај командант да се није снашао и тако. И оно код експерта што је врло значајно, он је отворио нека питања и јесте то виђење та ваљевске јединице и он говори о неком одреду ТО што се може подразумевати ако се мисли на одред противдиверзантски и говори како је тај одред под командом Димитријевића урадио то, то и тако даље и не доводи много у везу са Другом бригадом, односно командом Друге бригаде. И оно што је јако битно одред кад је дошао, њега је команда дивизије распоредила у Другу бригаду и она је сигурно обавестила Лончара да он долази тамо. Кад је Лончару дошла та бригада он је њу морао распоређивати, ако није то је страхан проблем, давати задатке. У истражном поступку који је вођен на почетку, на првом суђењу, Лончар изјављује „Како је само једанпут видео Димитријевића“, значи он сам каже да му није издавао никаква наређења и тако даље, кад се може десити да му у бригади буду пет чета, рачунајући три у одреду и две чете оне територијалне одбране да он, односно да је Димитријевић био под његовом командом, а да није имао средства везе, да није имао ништа. Имајући у виду моје искуство, ја сам у рату практички пет година, молим вас, шта се у припреми за неко ратно дејство уради то је то. Кад почне то ратно дејство ништа се не дешава онако како сте припремили. Све то има неке своје законе и тако даље и ту треба, ја сам пуно пута наилазио те, не знам, потукли се, побили се, па оно сад ја долазим из главног штаба из Генералштаба па они чекају да ја пресудим. Ја увек забележим све и никад нисам одлучивао ништа, нити говорио, јер ће ми пуцати у леђа, а требате да схватите да је тако. Ја се вратим ономе ко ме је послао и ја напишем извештај, он да ономе ко је надлежан, шта је он даље радио ја никад нисам истраживао. И то је то, он је, ви схватите колико војника шаље Четврта зона, она није могла да очекује да ће и њу команда дивизије или команда бригаде дата, да ће њу да извештава да је неко погинуо, да је неко рањен, да је неко побего, да неко нема ово, да нема оно и тако даље. Они су њега за то задужили, он је тај задатак имао, и он је тај задатак, он је тамо сва његова и онај његов дневник, све говори о томе. И сада, одредити да је он најстарији по чину и да је морао као он да утиче, мислим да стварно нема, то је по правилу службе кад се двоје у вагону старији и млађи посвађају, онда старији је дужан да опомене ради угледа, ради овога, а не тако. Према томе у многим јединицама у овом рату било је да млађи по чину у току борбеног дејства командује старијим по чину, старији чин, рецимо потпуковник, односно мајор командује потпуковнику у току борбе јер је та јединица придата и тако даље. Највећи бесмисао кад се тиче Димитријевића, направљен је кад је експерт написао да је он био координатор између дејстава Друге бригаде и територијалне одбране Ваљево. Молим вас, ако је то био онда је морао бити потчињен командату дивизије, од њега је морао добити задатак да немате нигде да је он давао, он је увек дао Другој бригади и њој говорио да их подучи, да их употреби и тако даље. Према томе, морам да кажем никад не бих бранио ничији злочин, апсолутно никад, рат је крив и то али кад се суди о злочинима, то је моје мишљење као официра мора се тачно утврдити колико је чија кривица јер је крајњи бесмисао да смо завршили суђење да није суђено команданту бригаде, он је могао да се одбрани ако му је суђено и да није суђено команданту дивизије и да није суђено чувеном Баџи који је у ствари највећи утицај имао на све оно што се дешава. Нећу да вам прочитам шта је Васиљевић генерал, начелник Првог одељења Управе безбедности у вези Ловаса изјавио на Хашком суду, кад бих вам прочитао ви би се прекрстили и онда упоредите са оним Бошковићем, начелник Трећег одељења у Управи безбедности који тамо сведочи,

одосно овде пред судом сведочи како је, не знам, мајор Плавшић који је код мене био официр безбедности, како је он 20. или 21. послао извештај, није послао у команду бригаде, што је био обавезан по свим законима, него послао горе Управи безбедности. Па, слушај, он је официр безбедности у бригади и да је он тамо онда уписао како територијална одбрана Ваљево, не знам, ово, оно, тај „Душан Силни“ и тако даље. Мислим, још једном подвлачим увек би се извукао и да сведочи против ратних злочина, а посебно да ја будем неки покретач и ово уколико не морам и овде се десио злочин и то једини злочин који се тиче тих минских поља. Морам да вам кажем да је сувише површно схваћено тај Ловас, као све су то цивили, тамо као војници, ја знам да је међу тим цивилима било и војника који су обукли цивилно одело, из прегледа, из извештаја који су долазили у '91-ој у команду, у извештајима пише да је на територији Петог и Деветог корпуса, Пети је бањалучки, Девети је кнински, да су цивили убили 30, односно, извињавам се, 70 војника цивила, односно, извињавам се, 70 војника ЈНА и онда побегну у МУП, а полиција је имала право да их хапси, зато МУП није дао да се дође до њих и мислим да без обзира, не можемо ми ни судити ни Хрватској, ни богу, и ово али морамо то довести у неки контекст. Постојао је тамо страشان страх, пуцало се на све могуће начине, друга је ствар кад смо ми ушли у Ловас, односно кад је јединица ушла у Ловас, па онда ценити то шта се дешава али не занемарити све ово што се дешавало у Тењи, у тим местима околу и тако даље. То је моје мишљење без икакве жеље да у било чему умањим било какву одговорност Димитријевића ако је до ње постојало. Ја не видим уопште да је постојала било каква одговорност, мислим да се он губи, пошто сам га слушао, емотивно, па не знам ово, оно, па он сад хоће да каже да они који га оптужују да су они као незналице, као злонамерни и тако то, то не треба узимати у обзир, него кажем да сам крајње коректно то погледао и припремио сам монографију о суђењу у Ловасу, све ће унутра бити, са свим документима. Ја сам био пет година у Хагу и није ми свеједно, ја сам сва документа код њих добио, јер одавде су тамо послали и где бих ја имао та документа. И наравно да сам анализирао то све годинама и молио бих да без обзира сад докле смо дошли са тим другим суђењем да се одлука колико год је могуће Апелационог суда испоштује. Оно што су они рекли да нема довољно, то треба стварно утврдити и за оно што се утврди треба судити, што се не утврди не може се судити, нема доказа и ето ја бих толико, немојте ми замерити, молим вас.

Председник већа: Добро, хвала Вам. С обзиром да је Ваше учешће у поступку предложено од стране оптуженог Димитријевића, нормално и његовог браниоца, право на евентуално неко постављање питања припада њима, сад ко ће то од вас двојице учинити то сигурно имате међусобни договор или редослед. Значи бранилац прво.

Адв. Борис Зорко: Ја ћу поштовани суде прво, ако се с тим слаже окривљени, ако ћете Ви, изволите онда пре мене, ја ћу после окривљеног Димитријевића.

Председник већа: У реду, онда прво оптужени Димитријевић.

Адв. Борис Зорко: Поштовани суде, извињавам се ако је право време за паузу ако ћемо имати мало дуже трајање онда можда да направимо сад можда је прави моменат за паузу да се и господин Секулић мало одмори, па да наставимо у 11 сати.

Председник већа: Па у реду, у реду. То мислим да има смисла ако је то било оно што сте, најважније што сте хтели да кажете, верујем да имате још много тога, односно да бисте, али хајде да бар овде станемо. Само још нешто, пре него што, молим

вас, сад седите, седите, мора решење да се донесе, ви седите такође сад. Овако, дакле, добро, ја нисам ништа посебно напомињао унапред али подразумевало се господине Антићу да ћете пратити и да сте пратили ово што је, да кажем, Ваш колега, у том смислу што је рекао и да Ви на оно што је он ставио као примедбе на Ваше мишљење исказано кроз вештачење и кроз Ваше давање исказа на претресу да на то можете да одговорите, претпостављам да можете и да можете то учинити одмах, свакако. Е, сад, усвојићемо тај предлог да се сада направи једна пауза, 11 је часова, можемо то рећи. Подсетићете ме само ко после ове паузе остаје, одлази, дакле, уместо браниоца Крстића биће...

Адв. Здравко Крстић: Колегиница Фурјановић.

Председник већа: Биће бранилац Фурјановић, код Вас такође или после тога?

Адв. Бранко Димић: Ја бих изашао после у 12, 13:30, сад не знам колико ћете паузу дати...

Председник већа: Неће бити два сата сигурно.

Адв. Бранко Димић: Добро, сачекаћу почетак наставка па ћу онда изаћи.

Председник већа: По престанку паузе бићете ту још неко време, добро.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се ради одмора претрес прекине, одреди пауза у трајању од 30 минута, након чега ће претрес бити настављен.

Сада је 11 часова, пре овом званичном сату овде, а свако од вас нека гледа на свој мерач времена. Пола сата, дакле. 30 минута.

Након истека времена, суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес настави, с обзиром да сам обавештен да су опет сви оптужени ту присутни.

Што се бранилаца тиче, дакле, како је било најављено, уместо, односно у замену адвокату Здравку Крстићу, адвокат Бранислава Фурјановић. Других измена нема.

Дакле, сматрајући да је то правилан и по новом Законику о кривичном поступку предвиђени редослед, за стручног саветника да ли има неких питања, пре свега од оних који су предложили.

Бранилац или оптужени? Оптужени. Изволите.

Адв. Борис Зорко: Поштовани судија, ја ћу такође имати питања, али бих молио да најпре то уради и окривљени. Хвала.

Председник већа: Тако сам разумео. Господине Димитријевићу, седите Ви. Па, има место тамо преко пута, седите и Ви, па... Нека, нека, седите тамо где Вам суд каже. Ја претпостављам да Ви немате примедбе на оно, пошто је, да кажемо, стручни саветник Ваш, али да ли имате неких питања?

Опт. Миодраг Димитријевић: Имам масу питања господине судија. Но, овај, ту масу питања ја сам припремио за господина који је, стручњака, који је школовао осам генерала, али обзиром да Секулић Милисав није обрадио оно што сам ја очекивао иначе или делимично обрадио или Вам није јасно обрадио оно што сам ја очекивао, то ћу ја прво њега да исконтролишем, под наводницима, да ли познаје ово што мене заправо интересује из овог суђења. Па, идемо на питања Секулић Милисаву.

Председник већа: Укључите микрофон.

Опт. Миодраг Димитријевић: Господине Секулићу, да ли сте од докумената прочитали наређење 851-25 од 09.10.'91. године, Прве дивизије, да сад не говорим оно ПГМД и тако даље и да ли знате шта у њему пише у односу на јединице ТО Србије, које се предпотчињавају-улазе у састав Прве ПГМД?

Стручни саветник Милисав Секулић: Да одговорим?

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, само кратко, кратко јер има доста питања.

Стручни саветник Милисав Секулић: Најкраће, командна дивизија је наредила Другој бригади да прими то што се назива ТО Ваљево, да их припреми, да обезбеди средства везе и да припреми за извршење и да да задатак. То пише, шта би друго.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Идемо даље. Да ли можете да ми објасните шта значи предпотчинити, какве су надлежности онога који прима и који предаје јединицу у предпотчињавање?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, вероватно са договором Републичким штабом ТО, односно четвртом зоном, Ваљевска јединица је упућена у Прву гардијску пролетерску механизовану дивизију. Дивизија је примила ту јединицу и она је одлучила, њена је одлука да ту јединицу стави под команду Друге пешадијске бригаде и написано је укратко шта треба Друга пешадијска бригада да ради са том јединицом и не видим ја ту шта је спорно.

Опт. Миодраг Димитријевић: Па, спорно је што се на овом суду...

Председник већа: Господине Димитријевићу, не коментари.

Опт. Миодраг Димитријевић: Извините, молим Вас. Извините, молим Вас. Овај, ја бих само допунио ово. Шта значи наређење налогодавца, а то је Прве ПГМД,

овај рачунати као своје јединице у командном, а шта у смислу обучености и решења о томе?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, кад се јединица потчини другој јединици...

Опт. Миодраг Димитријевић: То јест, предпотчини, исправљам Вас.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, кад се потчини, а може бити предпотчињена ако је била у саставу неке друге јединице, па је предпотчинимо. Нема никакве разлике. Она постаје саставни део јединице у коју је послата и командант за њу одговара те јединице као за сваку своју јединицу. Први батаљон, други батаљон и тако даље.

Опт. Миодраг Димитријевић: У вези још са тим само ово. Шта значи констатација команданта Друге ПГМБР Душана Лончара у наређењу 350-1 од 09.10.1991. године, тачка 4, став борбено обезбеђење, где каже: „Одред ТО који се предпотчињава бригади прихватити, организовати и припремити за извршење задатка.“. Кома то тај командант наређује? Да ли себи наређује јер је он примио ту јединицу или не знам, некоме тамо окол?

Стручни саветник Милисав Секулић: Слушајте Димитријевићу. Кажем Вам као официр официру. Ја не ћу да коментаришем глупости кад неко не зна да да задатак, а ја сад треба да докажем да је он у томе нешто правилно. Он је добио јединицу и нема никакве разлике од њега од команде према тој јединици као што има према својим матичним јединицама. Тиме сам све рекао. А како је он дао, какви су проблеми, то нема разлога да губимо време.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Господине Секулићу, ко у миру, а ко у рату руководи командује са ПДОД, противдиверзантским одредом, који касније прераста у одред Друге ПДМБР, од четврте зоне и чија је то, условно речено, јединица сада, нова јединица, од 09.09.?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја се чудим за таква питања. У миру, нормално, командује команда четврте зоне.

Опт. Миодраг Димитријевић: Која је то команда? Је ли то командант или сам то ја као помоћник начелника Штаба за обавештајне...

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја не улазим ко је на челу и то, него то је јединица четврте оперативне зоне. Она може да постави и Марка и Јанка и да смени, говорим о миру и она спроводи оне задатке своје. Сад кад је дошла, кад је она предпотчињена или потчињена другој бригади, нема никакве разлике између одговорности бригаде према тој надлежности те бригаде, као и према свакој својој јединици.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли сте у припреми за ово, ову Вашу дужност, прочитали наредбу начелника пресоналне управе Савезног секретаријата за народну одбрану број 27/117 од 08.08.'91. године? На кога се она односи и где је, у којој

команди потпуковник Миодраг Димитријевић, помоћник начелника Штаба за оперативно наставне и обавештајне послове?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ви сте тај помоћник у команди четврте зоне и нисте на тој дужности ту где се налазите у другој зони. Ви сте у ту зону, то је и врапцима јасно, Ви сте дошли са том јединицом у ту зону са задатком да своју команду, која је послала ту јединицу, известите ако неко побегне, ако неко погине, ако неко нестане, ако неко недостаје нешто тиме, Ви сте имали тај задатак, јер то неће ваљда да чини бригада према тој твојој јединици, односно према четвртој зони, јер бригада има своје друге бриге.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли по том постављењу, како сам ја имао као члан команде четврте оперативне зоне ТО Србије или као потпуковник, постављен тамо имам права у целој ЈНА по питању руковођења и командовања по основи чина, да могу да руководим где год се нађем на било ком месту са свим старешинама ЈНА и ТО нижим по чину од себе у оружаним снагама СФРЈ-а? То потенцира тужиоца.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас. Прво и још једном кад неко каже да су два и два шест, ту немам шта да разговарам. Према томе, да си ти надлежан нешто за ЈНА, па можда би и могао бити, ти си официр, под условом да си добио такав задатак и да је то јасно. Пошто сам ја и не само читао документа, него и разговарао са тим који су ти командовали, који су били, нигде ниси био постављен, то је тако тумачење одреда ТО, да се прекрстите. У дивизији је стварно онај ко је писао, он је видео има ту тих територијалаца, он то назове територијална одбрана Ваљева или одред Ваљево и онда то пренесе у бригаду и онај стално преписује. Ја сам оперативац, пишем стално, стално преписује шта је добио од одозго. Молим Вас, није постојао одред ТО Ваљево у зони ове, постојао је одред противдиверзантски из Ваљева и постојале су две чете територијалне одбране и рекао сам, кад то неко споји у једну јединицу, то личи кад у батаљон дамо чету за одржавање, дамо чету везе, што је тотално нелогично.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, у оптужници господина тужиоца пише да сам ја био најстарији по рангу у Ловасу, па ја Вас питам овај, имам ли ја неки ранг за руковођење и командовање у било којој јединици оружаних снага СФРЈ?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, то нема никакве везе ни са истином, ни... Највероватније тај тужилац, он то гледа стварно да сте Ви потпуковник, да тамо нема старијих по чину и онда је сад њему то вероватно, јер њему је тако одговорио и овај који је писао експертизу, да је као он био најстарији, па се позива на правило службе и тако даље. Ја сам рекао намерно да у борбеним дејствима често има да нижи по чину командује старијем по чину, зависи у каквој је улози и то. Према томе, овај, неко мора доказати и то аргументовано да сте Ви, мора постојати докуменат, не можете Ви бити командант, дозволите, тога ако нема документа, значи мора негде да је неко наредио и анализа свих тих докумената, ја сам узимао, то је све ишло и у Хаг, а не само овде и стварно другачије мисле да наредба деветог и десетог, пар, нема оних прецртавања, нема овога тамо, него што сам од тебе добио и користио.

Опт. Миодраг Димитријевић: Е, даље. Ко је у току борбених дејстава или заједничких дејстава оперативне народне и територијалне одбране носилац комадовања?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, све зависи, ако је то нека велика јединица територијалне одбране, па се њој потчини пешадијски батаљон, онда ће командовати командант те јединице, она је настарија, носилац борбеног дејства. У овом конкретном случају, мислим немамо шта причати, командант у зони је командант Друге бригаде и све друго што причамо само губимо време. Друга је ствар зашто је он запостављен, односно изостављен, то могу на крају да кажем, ако ме неко пита.

Опт. Миодраг Димитријевић: Е па, овај, можда Ви губите време, да тако кажем, али ја не губим време, јер ми робија од 10 година виси за вратом.

Председник већа: Добро, то...

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, судија, господине судија.

Председник већа: Знам ја шта је Вама стављено на терет и остало. Доста коментара. То јесте губљење времена.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да. Добро.

Председник већа: Јер ово сад није разговор између вас двојице. Тако можете у слободно време да размењујете мишљења. Овде у судници, ајде будимо конкретни. Има ли још питања? Има, очигледно.

Опт. Миодраг Димитријевић: Има.

Председник већа: Изволите.

Опт. Миодраг Димитријевић: Свакако. Молим Вас, да ли Ви знате шта је то инструкција за праћење морала и ко пати тај морал?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, у свакој јединици постоји помоћник за морално и политичко се онда звало васпитање и тај помоћник, он то предложи команданту кад му командант то одобри, командант је потписује, а не онај. Он по својој формацијској дужности то спроводи, реферише команданту ако има каквих проблема и слично. У случају, знам за ту бригаду, то је био мој питомац у Петој чети 25. класе, који је дао онај извештај шта се дешава у Ловасу, а он је био помоћник за морал. Еремија.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ко прати морал у одреду?

Стручни саветник Милисав Секулић: У ком одреду?

Опт. Миодраг Димитријевић: У овом одреду, одреду, одреду Друге ПГМБР. Друге бригаде.

Стручни саветник Милисав Секулић: Како одред Друге бригаде? Мислите десантни одред?

Опт. Миодраг Димитријевић: Одред ове бригаде где је командант био Дарко Перић.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, помоћник команданта за морал бригаде је одговоран за морално стање или те задатке сваке јединице која је у саставу бригаде.

Председник већа: Морам да замолим вас обојицу још нешто, због транскрипта, да не говорите истовремено. Сачекајте и тако.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ко је пратио морал у Првој ПГМД?

Стручни саветник Милисав Секулић: Помоћник за морал команданта дивизије.

Опт. Миодраг Димитријевић: Како се он звао?

Стручни саветник Милисав Секулић: Сад је ли то битно како се звао?

Опт. Миодраг Димитријевић: Битно је зато што је послао документ један са којим тврди да је одред отказао послушност и да је негативно утицао на морал дивизије, а то је Милан Еремија.

Председник већа: Предложили смо га за стручног саветника, не за сведока, дакле, треба да се држимо доктринарних, теоретских и тако даље питања.

Опт. Миодраг Димитријевић: Већ смо говорили доста о командовању, сада Вас ја питам конкретно, да ли је командант Друге бригаде после претпочињавања 09.10.1991. године нови командант формацијском одреду бившем противдиверзантском одреду из Четврте оперативне зоне ТО?

Стручни саветник Милисав Секулић: Апсолутно. Добио је од дивизије задатак, јесте.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли је командант Друге бригаде Душан Лончар, непосредно по претпочињавању непосредно првопретпостављени четама ТО Љиг и чети ТО Лајковац, ТО чети Љиг и Лајковац?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ако то није пренео на други, да има докуменат, да је наредио тако, онда је првопретпостављени.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли су сви они који су претпочињени том команданту сада практично нове јединице Друге ПГМБР по свим питањима као и формацијске јединице Друге бригаде?

Стручни саветник Милисав Секулић: Никакве разлике нема.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли је ТО Ваљева, понављам, ТО Ваљева на било који начин учествовала као јединица или борбена група или било како у Славонији и у Ловасу?

Стручни саветник Милисав Секулић: У Ловасу су се налазиле раније где је дошла она Прва и Друга чета, а тек оно пред ово минско поље 17-ог је пребачен противдиверзантски одред који је био тамо негде у Чаковцу и он је дошао у Ловас.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да се не конфротирамо, није тачно, али добро.

Стручни саветник Милисав Секулић: Тако пише.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ко је надлежан и овлашћен за употребу апсолутно свих оружаних састава у зони Друге ПГМБР и за руковођење и командовање са њима, апсолутно свих, наглашавам и вода ТО у Ловасу и вода милиције у Ловасу, наравно на начин како се командује у ЈНА?

Стручни саветник Милисав Секулић: Командант бригаде, шта ме питаш то.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Какву функцију по питању руковођења и командовања у јединицама и командама има помоћник начелника штаба за оперативне и обавештајне послове?

Стручни саветник Милисав Секулић: У команди бригаде постојао је посебно помоћник за обавештајне послове, а посебно за морал, а у зонском штабу те две функције су обједињене па једно лице обавља.

Опт. Миодраг Димитријевић: Какав утицај и надлежност за командовање са бившим јединицама ТО, то је чета ТО Љиг и чета ТО Лајковац и одред ТО има командант Четврте оперативне зоне Ђокић Ратко?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим вас, пуковник Ђокић кад је послао ту јединицу он је надлежан да се интересује где је, какав задатак има, шта ради и каквих проблема има, а то сте му Ви требали да будете веза у вези тога. Нема право да командује ништа, ако је требало ту јединицу да се извади, да се издвоји из неких разлога, одбила наређење, онда би њега сигурно команда дивизије известила за то.

Опт. Миодраг Димитријевић: А да ли онда ја имам неку командну улогу над тим јединицама кад Ђокић већ нема?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим вас, рекао сам ти да немаш, говоримо у борбеној зони, у задацима.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли можда знате, негде у материјалу да сте прочитали, да ли је 09.10.1991. године у Товарнику примопредаји, односно претпочињавању одреда присуствовао и командант одреда Дарко Перић? Ако не, не.

Стручни саветник Милисав Секулић: Не знам то.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли сте детаљно, детаљно, наглашавам, прочитали и учили неке нелогичности у наређењу за напад 350-1 од 09.10.1991. године оперативно број 9, команданта Друге ПГМБР у тачци 4, пише борбено обезбеђење, ко прима одред и ко са њим надаље руководи и командује?

Стручни саветник Милисав Секулић: Слушајте, ја не могу ништа више казати него што пише у тој наредби.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро.

Стручни саветник Милисав Секулић: А та наредба у целини, кад би се оцењивала не би могла да добије прелазну оцену, говорим као стручно лице. Непотпуна је, нејасна, нема да се види ко је, не спомиње се та команда места, не спомиње се пуно које чега, тако да је отприлике на један део бригаде, а то је тај његов матични део, отприлике је нешто конкретније, ово друго скоро да и не спомиње, он је објединио тај одред ТО Ваљево. Ја верујем да он није ни знао шта га чека.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, ако сте прорадили ту наредбу, да ли сте можда приметили да у тој наредби хаубичком-артиљеријском дивизиону и мешовитом противоклопном дивизиону командант бригаде наређује изричито гранатирање цивилних објеката?

Стручни саветник Милисав Секулић: Апсолутно, то постоји у наредби и ја не бих томе придавао неки значај. Прво треба имати у виду, то сам и прије слушао, кад се да задатак хаубичком дивизиону или том противоклопном дивизиону, вероватно онај ко је издао задатак он има неке податке да се на том и том простору налази неке груписане или не знам што, па је он наредио. Е, сад, ја не искључујем могућност да је неки од тих команданата издавао команду за гранатирање на бази овога што је добио од команданта бригаде, а да није имао те тачне податке јер нису они сигурно били, они су негде ако је било тих делова, били тамо по тим шумама лево, десно и тако даље.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, да ли сте негде у материјалу нашли да је или тамо на сведочењу у Хагу, да је Љубан Деветак до 10.10.1991. године био резервни војни старешина у оружаним снагама СФРЈ?

Стручни саветник Милисав Секулић: Слушајте, прво треба, ја не бих тако прилазио. Деветак и уколико има неке везе да је био војно лице, резервни старешина, он је из Ловаса и то припада САО Крајини и оне одлуке кад смо причали из фебруара кад је САО Крајина, Западна Славонија, Срем, бог, отац, он је њима потпадао све до ове зоне кад су почела борбена дејства, али тада је био под командом Друге бригаде и он је нормално командовао милицијом, нормално да је командовао са територијалном одбраном Ловас и по мени није никаква тајна да је требао да командује и са одредом „Душан Силни“.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Да ли он као командант места, а дефакто да је био командант места постављен од стране надлежне команде, и био је директор задруге, био је председник општине Ловас и надлежни старешина, надређени за руковођење и командовање са општинским јединицама, вод ТО, вод милиције села Ловас а под командом команданта Душана Лончара?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па ја сам ти рекао да је био под командом Душана Лончара.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли је као надлежни старешина оперативне јединице Друге бригаде Душан Лончар поставио Љубана Деветак на дужност применом

војне диктатуре и пружањем војне помоћи да оствари сва постављења од 10.10.1991. године тада као војно лице, односно војни старешина? Од 10-ог.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, Душан Лончар, не требаш то да ли је, он је њему био потчињен, ако му није дао задатак крив је Душан Лончар, командант бригаде, а пошто је он био командант места сигурно је био у улози војног лица.

Опт. Миодраг Димитријевић: Значи ли то да Деветак није могао да обавља све ове функције у Ловасу без пристанка и аминовања надлежне војне команде Друге ПГМБР од 10.10.1991. године па надаље?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја да сам у улози команданта Друге бригаде, ја сам могао у тој зони да прихватим оно што јесте, а значи, а јесте, постоји вод милиције, постоји вод Територијалне одбране, постоји тај човек који је тамо пољопривредни руководио са том, као командант места. Он није имао избора хоће ли њих прихватити или неће прихватити, они су под његовом командом и кад је добио задатак од команде дивизије лепо му је речено „ослобађај Ловас“, па не знам задатке и тако даље. И због тога сматрам да се чак и то неко, ја не желим Лончара да оптерећујем ничим, али очито да се он уопште није снашао у том. И с друге стране да је можда то препустио, можда није ни знао да постоји то командно место и тај бог, у то не могу да улазим.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли у зони борбених дејстава Друге ПГМБР уопште могуће било какво самопостављење за команданта места села Ловас Љубана Деветака без пристанка, наређења или овлашћења надлежног команданта Друге ПГМБР обзиром да би то био акт стварања паравојске и паравојне команде места у зони надлежне команде Друге ПГМБР?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, није искључено да је он већ би постављен за команданта места пре него што је 09-ог и 10-ог Лончар наступао са тим задатком. Према томе, није битно да ли га је поставио Лончар или га поставила она команда САО, Западни Срем и ово. Он је ушао као командант места у састав Друге бригаде и с њим је командовао Лончар.

Опт. Миодраг Димитријевић: Господине Секулићу, питам Вас ово зато што тужиоц у својој оптужници тврди да је Љубан Деветак самопостављени командант.

Стручни саветник Милисав Секулић: Ја мислим да 100% није, није толика будала и направио затвор, па не знам, све је он добијао задатке и прије него што је ушао у Другу бригаду да то извршава и зато сам ја читао и хвала судском већу што ми је дозволило да читам оне одлуке које су важиле за крај и слушајте, ту се доносило нешто, одлучивало, зато су оне постојале. Није то зависило од Лончара који је дошао тамо 09-ог или не знам кад.

Опт. Миодраг Димитријевић: Не, он је дошао 20. септембра у Другу бригаду.

Стручни саветник Милисав Секулић: Али није добио био, мислим, почео је, прва заповест је издата 09-ог, бар што сам ја имао.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли је Душан Лончар, опет ја сада на њега, после 10.10.1991. године ако је тачно ово из оптужнице да је Љубан Деветак самопостављени, требао да под хитно рашчисти ту ситуацију у Ловасу, као што сам навео јер је то паравојна јединица, односно паравојна команда?

Стручни саветник Милисав Секулић: Слушајте, прво уопште говорити о некој паравојсци и ово кад сте чули шта сам ја прочитао за те одлуке Хрватске, побуњеници, па не знам оно, ово, и ја сам закључио, имајући у виду све ове документе, а можда нисам ни у праву али дубоко верујем да је Деветак постављен и то не од Лончара, него од овог САО Крајине. Он је ту постављен и кад је задатак постављао командант Друге бригаде он је полазио од тога шта јесте у зони, а не да он формира. Што није формирао командно место доле у Товарнику или не знам куда, него је ту било актуелно имао је те три јединице, практично ту требало је командовати са њима и тако, сад тај однос према становништву у суштини он чини злочин, по кога се уопште ово расправља, то је оно што се требало утврђивати у том истражном поступку и сагледати са аспекта јер све сад ти погледај, у минско поље се ушло 18-ог, шта је било од 09.10 до 18-ог, то је за суд најбитније и онда би требало видети шта је ко, јер толико је нереално кад се у материјалима чита „заједнички су одлучили“, нема заједничког одлучивања у рату и у борбеним дејствима. Заједнички се може предложити, а одлучује само један човек, само један човек.

Председник већа: У реду, онда ја сад по свом председника већа праву интервенције, тако да кажем, да Вам поставим једно питање па да дамо неки резиме, односно Ваше неко коначно мишљење о свему томе. Средина октобра 1991. године место Ловас, Љубан Деветак, Миодраг Димитријевић, јесу ли они у неком хијерархијском војном односу или нису, да ли ту неко некоме заповеда или не? Ако може јасно.

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујте, ја сам и са покојним Деветаком ко зна колико пута разговарао.

Председник већа: Мислио сам јасно.

Стручни саветник Милисав Секулић: И са тим људима, чујете, није Димитријевић овако како се види и како је имао задатак могао бити потчињен никаквом командиру или команданту места.

Председник већа: А обрнуто?

Стручни саветник Милисав Секулић: Како може кад он нема никакве командне улоге сад да му он буде потчињен, једноставно...

Председник већа: Је ли ни један ни други не заповедају оном другом?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ни један, ни други, међутим, треба имати...

Председник већа: По Вашем мишљењу.

Стручни саветник Милисав Секулић: Треба имати у виду да је Деветак као тај командир места, командант, он је сакупљао и оног који води милицију и оног који води територијалну одбрану од Ловаса и на тим састанцима је био и Перић и на тим састанцима је долазио и Димитријевић и они су расправљали о томе шта треба, како радило се о неком затвору, затварању, прикупљању, тамо неки трубач је свирао, скупљао цивиле и тако даље, међутим, на том састанку могао је свако да говори што год хоће, само је један могао донети одлуку. Тај један је командант места, без обзира рецимо, и да му је тамо нешто Димитријевић предлагао он ништа то није морао да прихвати или ако је прихватио то што је било то је он крив, није крив онај ко му предлаже у командовању.

Опт. Миодраг Димитријевић: Нешто сте поменули добровољце, па бих ја само да то рашчистим са Вама као стручњаком. Ко је надлежни старешина над добровољачким саставима у зони Друге ПГМБР када су се јавили око 70 њих, негде не знам ни ја од 08-ог, 09-ог, 10-ог али су учествовали у нападу на Ловас?

Стручни саветник Милисав Секулић: Како ко је надлежан?

Опт. Миодраг Димитријевић: Ко је надлежан њима, ко руководи, ко командује са њима заправо?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, они нису могли доћи на тај простор с обзиром да су дошли из Пазове, они нису могли доћи да нису добили задатак да дођу и ја сам овде покушао па сам прекинуо. Његов командант који је образовао тај одред, који се повезао са МУП-ом, који је предао генералу Баџи, који је наоружао, значи генерал Баџо, МУП је наоружао тај одред. Он је и пресудио, да се употреби у Ловасу и он је отишао у Ловас. Кад дође у Ловас, тамо је постојао тај командант места, он је нормално требао да буде под том његовом командом, командантом места и сад отворати неки проблем шири, ја сам рекао да је у августу Скупштина Србије донела резолуцију да се у територијалну одбрану примају добровољци. Слушај, то је законски акт, међутим, у септембру савезни секретар је написао информацију, наредбу да се у ЈНА примају добровољци, а то се морало чинити јер је слаб одзив био на оним војним вежбама, ми смо све друге позивали на војне вежбе све до овог октобра када је проглашено ванредно стање, онда си могао да мобилишеш, да скупљаш и другачија је кривица ако се не одазовеш него што је било до 01-ог, односно 03. октобра. Према томе, ти добровољци, ја сам овде намерно нагласио, они су до овог док је републички штаб донео ову одлуку, односно не штаб, него Србија, они су, сви су добровољци били везани за странке. Странке су образовале добровољце и тамо је била Српска народна одбрана она је образовала одред „Душан Силни“ и онај ко је довео он је овде сведочио и рекао да никад није чуо за одред „Душан Силни“ и није имао никакве реакције изузев оних који су тужени, они су га питали „како није, кад сте нас ви довели, кад сте 09-ог долазили у Ловас, кад је ово, оно“, и тако даље. Он није одговорио њима ништа, на интервенцију судије он је рекао „Ја њих разумем, они су окривљени, имају право да се бране лажима“, рекао сам да сам ја пратио сва суђења и шта сад да ти причам, постојало је стварно тих нелогичности, неправилности и тако даље, то је на суду да утврђује колико су оне биле пресудне за нешто.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ја бих Вас само подсетио мало на један акт, на редовни борбени извештај команданта Прве дивизије од 09.10.1991. године 3-417 где он у тачци 4, став 6, каже изричито „Издата су упутства и наређења јединицама у вези

прихвата добровољаца али упозоравамо да сваког добровољца не можемо примити у јединице из разно разних разлога“, то је то било о томе. Међутим, те добровољце прихвата Друга ПГМБР и шта је она наоружавала, шта није наоружавала, ја то не знам, али их је прихватила и 09. навече припремила за напад негде бројка варира око 70 њих, припремила за напад на Ловас, ујутро их је подржала...

Председник већа: Има ли питања ту?

Опт. Миодраг Димитријевић: Сад ће да питање уследи. Ујутру их је подржала са минама и гранатама, па Вас ја питам да ли су они са таквим начином пријема и подршка војници Друге ПГМБР?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ако су потчињени, а потчињени су Другој бригади. Све што они чине ствар је Друге бригаде, без обзира што они могу имати још једног претпостављеног као што су имали то место Деветака, али је то у зони бригаде и Деветак је био директно потчињен команданту бригаде.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ја бих Вас још једно подсетио да је командант Прве дивизије наредио команданту Друге бригаде у тачци 2 од Друга ПГМБР са Шајкачком бригадом, у ставу под б) и каже „Ловас решити сопственим снагама“, да ли то значи да су ти људи који су примљени сопствене снаге Друге ПГМБР?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, у саставу бригаде је и милиција и одред ТО и Товарник и Прва и Друга чета и противдиверзантски одред који је касније доведен ту, то је све састав бригаде, значи, сопствене снаге бригаде.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро, хвала, а да ли они после напада на Ловас и заузимања на Ловас прелазе у вод ТО села Ловас и вод милиције села Ловас дефакто као војна лица из Друге ПГМБР?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, кад је ослобођен Ловас и кад се све ово одиграло везано за Ловас уопште никакве функције сад нема да причам да су они, бар су тако описали, разоружали толико тих добровољаца, да су ово, оно, мислим да нема сврхе са овим.

Опт. Миодраг Димитријевић: Мало час сте рекли да је оперативна војска примала добровољце, ако сам Вас добро разумео, ако нисам ја се извињавам, да ли знате можда да ли је такву привилегију имала и територијална одбрана Србије?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја Вам кажем, прво је донето у августу месецу одлука да се у територијалној одбрани Србије примају добровољци, то сам овде прочитао, имао „Службени лист“, све.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро господине Секулићу, где су они обучавани?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, тамо где се одреди, јер тамо је у том „Службеном листу“ тачно је описано како неки добровољац који се јави сад на основу ове одлуке, он је морао да иде у општину тамо неки орган који постоји, па та општина њега, опет имају неки прописи тамо који важе, она је такве прикупљала и

слала тамо некој команди коју одреди републички штаб ТО или зонски штаб и онда су они радили на обуци, на припреми, тако наоружању и тако даље.

Опт. Миодраг Димитријевић: Само, опростите мало, морам да нађем у документима Прве дивизије, ко заправо поставља команданте места и да ли постоје у оружаним снагама СФРЈ команданти места?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, кад се прогласи ванредно ратно стање онда то по потреби може да уради команда која је надлежна, да одреди да ће тај и тај командант места. Међутим, у овој варијанти њега је могла и вероватно га поставила та команда САО Крајине везано за Западни Срем, Барању и то, вероватно да је он већ био постављен на ту дужност пре него што је ушао под команду.

Председник већа: То што кажете вероватно, да ли то значи да нисте пронашли, да не знате ни за који документ, одлуку којом би тако нешто било одређено?

Стручни саветник Милисав Секулић: Знате шта, прво, када се нешто деси, полазите од онога што сте на лицу места, значи тамо је постојао командант места. Сада у свему је небитно да ли га је одредио Марко или Јанко, односно једна структура или друга.

Председник већа: Добро, толико.

Опт. Миодраг Димитријевић: Битно је, али није важно.

Стручни саветник Милисав Секулић: Добро.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ја бих Вас демантовао са овим само. У акту „Строго пов. 3-454“ од 14.10.1991. године прве дивизије, у тачци б. где пише, „одлучио сам“, јасно и гласно је написано у другом делу тог става, пише: „Организовати и успоставити команде места села Сотин, села Опатовац, села Мохово, села Шаренград, села Бапска и нормалан живот и рад; стабилизирати морално стање“, тамо 252. оклопне бригаде, што ће бити важно касније, када расправљамо о пресељењу одреда из Чаковца. Молим Вас, реците ми, шта мислите о овом?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, мислио ја шта год хоћу, ако је команда дивизије тако одредила, то је закон и не могу ја сада да разговарам са неким ко је био командант места, да кажем, ти ниси требао да будеш, ти си самозвани командант места – одредила команда дивизије, молим вас, то је закон и не улазећи да ли је она имала право или није имала право. Али је у то време, ванредно стање проглашено.

Опт. Миодраг Димитријевић: И још нешто, опет нешто мало стручно бих хтео да Вас питам. Ко организује извештавање претпостављених команди Прве војне области Прве пролетерске гардијске механизоване дивизије и Друге пгмбр.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, Прва дивизија једино може да добија извештаје од Друге бригаде, то је њена бригада и о Првој дивизији и свим њеним јединицама, извештај једино може да шаље једино команда Прве дивизије, нико други, не може да шаље... Међутим, чињеница да неки органи имају, рецимо органи

безбедности, они често превазилазе, они су имали обавезу да неком вишем органу безбедности достављају своје извештаје, па чак те извештаје не достављају своме команданту. То је тада био пропис, молим Вас.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ја Вас нисам пратио, али из неког разговора овако посебно, овај, вероватно да нисам чуо, али Вас питам да проверим то. Да ли можда знате и да ли сте чули за одлуку Благоја Ацића од 15./16. ноћу, IX 1991. године, која се односи на статус заробљених и затворених цивила, која је донета под притиском међународне јавности?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја тај акт имам, то што је потписао Ацић и он је под притиском Европске заједнице која је била у Србији, он је прихватио да напише наредбу о хуманитарном праву у јединицама које су биле, да се примењује правило као, као да ратују две државе, а да их не третира као побуњенике. Та наредба је написана 15./16.; та наредба уопште није стигла у Ловас.

Председник већа: Да ли иначе, пошто сте овде из стручних разлога, сматрате да такву наредбу није ни требало на терену поштовати, јер је била изнуђена?

Стручни саветник Милисав Секулић: Не, ја уопште то не улазим у то. Ако је дошла наредба, она се морала поштовати.

Председник већа: Добро.

Стручни саветник Милисав Секулић: Ако је дошла, али питање је, да ли је дошла, доле до Ловаса и ових, значи морала је команда бригаде да изда и да се види да постоји та наредба која је потекла од команде бригаде, а не од начелника Генералштаба.

Опт. Миодраг Димитријевић: А да ли сте можда нашли негде у подацима или прочитали ову информацију од начелника Трећег одељења Савезног секретаријата, Управе безбедности Савезног секретаријата за народну одбрану у коме он у једном делу каже: „Становници села Ловас се и даље третирају као ратни заробљеници“. Да ли то значи да он то није знао ту наредбу и да је то третирање као ратни заробљеници повољнија варијанта него да се третирају као побуњеници?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па сигурно да је повољнија варијанта да се третирају као заробљеници, а не као побуњеници. Побуњеници су исто оно што су добровољци били из Србије у аустроугарском рату, они су убијани на лицу места, нема ту ни суђења, нема ништа. А заробљеник је заробљеник, он има своја права, има пуно којечега. Е сада, тај Бошковић који је био начелник Трећег одељења, он је био пред овим судом и ја сам га слушао. Мислим, све што је рекао, очито се види да ни команда Друге бригаде није била редовним путем извештавана у ономе што је извештавана Управа безбедности у ССНО.

Опт. Миодраг Димитријевић: Опет стручно нешто. Да ли је у зони Друге бригаде по објављивању мобилизације, било, слушајте добро, војних обвезника или су сви они од дана јављања у ратне јединице били војна лица на основу тачке 2. Правила службе у оружаним снагама?

Стручни саветник Милисав Секулић: Слушај, молим те, све јединице су се нашле, састојале од војника на одслужењу војног рока. Од војних обвезника, то су они који су раније одслужили, па смо их сада мобилисали, позвали на војну вежбу и тако даље. Они скупа чине војна лица, мислим, нећу да причам о старешини, нормално чине војна лица.

Опт. Миодраг Димитријевић: Па, до ког времена ти војни обвезници имају статус војних обвезника, јер ту на много места на овим документима пише „војни обвезници“?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па, чујеш, он остаје војни обвезник и када се рат заврши, он не мења тај свој статус. Војник када одслужи војни рок, па се пусти у цивилство, он постаје војни обвезник исто, није више војник.

Опт. Миодраг Димитријевић: Али када дође у јединицу, шта је он?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па ако га позову као војног обвезника, онда је војни обвезник. Ако је мобилисан, па служи војни рок, онда је војник на одслужењу војног рока.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро, није тако, али добро.

Стручни саветник Милисав Секулић: Па, јесте.

Опт. Миодраг Димитријевић: Јер када се јави у ратну јединицу, господине судија, молим Вас, када се јави у ратну јединицу и прими оружје, он је војно лице.

Стручни саветник Милисав Секулић: Па сви су војно лице.

Опт. Миодраг Димитријевић: Све дотле док не, док га не отпусте. Када га отпусте, он поново постаје војни обвезник.

Стручни саветник Милисав Секулић: То сам и рекао, то сам рекао.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро, није важно. Молим Вас, овако као старог команданта и команданта тог 20. гардијског пука, да ми кажете, да ли је Душан Лончар знао и није могао да не зна, шта се догађа у Ловасу, обзиром да је команданта места Љубана Деветака снабдевао са црним врећама, да је закопавао мртве, мртве са својим ровокопачем? Сведоци су Вељовић Градимир, сведок Вељовић Градимир.

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, ја не улазим у то да ли је знао или да ли је требало да зна. То је у његовој зони и нешто, све што се дешавало, а он из било којих разлога не зна, то није добро, то је слабо вршење дужности. Као оперишеш слепо црево, а сечеш ногу. Према томе, мислим да је и то питање, ја знам, ја сам исто читао о закопавању тих лешева, па не знам, ексхумације које су вршене касније, о сведочењу оних цивила из Ловаса који су били овде на суду и тако даље. Сада, шта је он знао, вероватно пуно чега је он сазнао касније. Да ли је извештаван, није извештаван, али то не оправдава његову одговорност, ни мало.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, само још једно, да ли је Плавшић Петар, мајор, био орган безбедности у 20. бригади, у 20. овај гардијском пуку и касније у Другој бригади?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ја га познајем, био је код мене официр безбедности.

Председник већа: То је сада сведочење.

Стручни саветник Милисав Секулић: У 20. пуку и ја сам после, када се рат завршио, нашао какве је он извештаје он мени слао, које ја нисам уопште знао и после сам разговарао. Молим Вас, они имају...

Председник већа: То што сте рекли, значи да?

Стручни саветник Милисав Секулић: Да.

Председник већа: Одговор на питање?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па добро, да, хајде.

Опт. Миодраг Димитријевић: Е, да ли је тај орган безбедности био као прва веза до команданта, први човек сарадник до команданта и да ли је он знао и није могао да не зна, шта се све догађа у Ловасу од 10. па надаље?

Стручни саветник Милисав Секулић: Овде када је присуствовао Бошковић, Бошковић је рекао да је Плавшић послао извештај из Ловаса и да је послао у Управу безбедности, односно они су имали једну групу ту код Сремске Митровице према Вуковару, да је њима послао. То није уопште послао у Другу бригаду, његову бригаду. Сада шта ја имам да судим о томе, а требао је, по мени.

Опт. Миодраг Димитријевић: О минском пољу сте доста говорили, па Вас ја не бих сада масирао са тим, али овај, да нешто још... Да ли сте можда нашли негде у материјалу или тако негде, овај, да ли је Душан Лончар као надлежни старешина, обавестио команданта места Љубана Деветака да у селу долази потпуковник Димитријевић као „нови командант“ и да преузима команду у селу и да ли је можда извршена примопредаја дужности између Димитријевића и Деветака?

Стручни саветник Милисав Секулић: Мислим да то питати, то је стварно без везе; нити је он то урадио и једноставно, не могу да установим, он није имао никакву намеру да тебе поставља за било каквог командира, њему је то, он је урадио онако како је урадио и сам је изјавио да Вас је само једанпут видео за сво време вођења рата. То у иследничком поступку пише. Ако је тако он рекао, шта сада ја да причам, да смени Вас и Деветака, то нема логике.

Опт. Миодраг Димитријевић: Једно уопштено питање, ко издаје задатак или саопштава заповест за употребу јединице?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, одлуку о томе и потписује ту заповест, командант и по његовом овлашћењу, то преноси начелник штаба, даје оним родовцима, команди, то је иста одлука, исто наређење, значи, али од команданта.

Опт. Миодраг Димитријевић: Када смо већ ту, да нам објасните ако можете, ко је конкретно издао задатак команданту одреда Друге пгмбр, да поседне и брани Чаковец?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, то је једино могао да изда командант бригаде, нико други. И не знам шта бих сада ја... Пошто свако сада има право да каже, да наредбу команданта бригаде. Ја га у наредби нисам нашао. Он увек говори о територијалној одбрани Ваљево, када спомиње у задатку и не прави никакву разлику између противдесантног одреда који је тамо питај бога где, од ове две чете које се налазе кроз на супротном правцу.

Опт. Миодраг Димитријевић: Овај, још нешто мало сте овде у вези са издавањем задатка за претрес терена и тако даље. Ко доноси одлуку и саопштава је потчињенима, конкретно у одреду, за употребу јединица одреда чета и самосталних водова и одељења везе?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, у одреду командује командант одреда и нема право нико да се у то меша. И не знам шта бих ти више одговорио. Он је имао тамо те три чете, имао је, он је њима командовао.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли командант одреда одлучује и заповеда командирима јединица за реализацију његове заповести односно одлуке или командант одреда како то покушава да докаже и прикаже бранилац оптуженог Дарка Перића.

Председник већа: Не, не, нећемо, није коректно тако додавати то питање.

Опт. Миодраг Димитријевић: Господине судија, они тврде да је Дарко Перић преносио ...

Председник већа: Ви можете поставити питање то, али без таквих коментара.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Да ли командант одреда одлучује и заповеда командирима јединица за реализацију његове заповести или је он преносилац, односно „поштар“ нечијег наређења?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, нико не преноси наређења, он добија наређење. То наређење што он добије, он на своје потчињене преноси у виду задатака, а не да преноси, јер командант је могао да нареди и ово, оно, није он читао тамо шта је написано, он је пренео задатак. Потчињени нема право да га пита, како је то, зашто је то. Он када да, за њега је то командант одреда дао и готово, нема шта да мисли о команданту бригаде.

Опт. Миодраг Димитријевић: Значи ли то да он одлучује о употреби тих јединица и да им издаје заповест?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па, он издаје задатке и тиме смо све рекли.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да.

Стручни саветник Милисав Секулић: Он издаје задатке.

Опт. Миодраг Димитријевић: Чија наређења, односно заповести командант одреда Друге бригаде својим одлукама спроводи, реализује, од 09.10.1991. године?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ако је потчињен команди бригаде, одлуком команданта бригаде и може на други начин да уради на своју одговорност, да он издаје нешто што није добио од команданта бригаде, а зато он сноси одговорност, када изда. Али када да на бази наређења претпостављене команде, онда одговара командант бригаде, а не он који је пренео. Да је командант бригаде наредио да уђу у минско поље, не би он одговарао уопште.

Опт. Миодраг Димитријевић: А да ли у терминологији војске постоји израз „чишћење терена“, у овом случају чишћење цивила, како су написали у акту 350-1 од 09.10.1991. године?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, тај термин „чишћење терена“, ја сам га срео бар једно сто пута, у документима, није везано само за ово, него и тамо где сам ја налазио и под тим „чишћењем“, има, неко то прецизира, шта треба. На пример, чишћење терена може бити да се уклоне мине, да се уклоне препреке, када је нешто ослобођено; чишћење терена могу бити и остаци непријатељске војске који нису успели да изађу и евентуално неко је бацио оружје, остало је минско поље и то спада у чишћење терена.

Опт. Миодраг Димитријевић: А ко га начелно обавља у оружаним снагама?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, имају те специјалне јединице, полиција, или војна полиција је најнадлежнија.

Председник већа: Добро, а када смо већ код тога, у овој баш конкретной ситуацији, што је оптужени делимично и поменуо овде, када се помиње чишћење насељеног места са непријатељски настројеним становништвом, како се то тумачи, како то треба схватити по Вама, ако не постоји као званичан термин?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас...

Председник већа: А постоји у пракси, разумем да кажете, да сте сто пута видели.

Стручни саветник Милисав Секулић: Сто пута сам читао, разне заповести.

Председник већа: Ко добије такво наређење, шта треба да ради?

Стручни саветник Милисав Секулић: Да, тај који добије, он је, ја сам слушао овде ове који су саслушавани, па он сада уђе тамо, неко запуца, неко на овај начин и

они су онда, чишћење терена је било и оно када је наређено преко оног озвучења, да се они сви прикупе тамо на неком пољопривредном добру или не знам шта, и то је чишћење терена, јер они су дошли, прикупили се, они који су војници вероватно су избегли да дођу ту или нешто слично и не би, не треба увек схватати по мени, ја не схватам тако, када се каже „чишћење“, да треба ући у село па поубијати где год кога видиш. То, а то се најчешће схвата да је то чишћење терена. Не знам шта би друго рекао.

Опт. Миодраг Димитријевић: Уз сав коментар...

Председник већа: Још једно, дакле ја. Дакле, ако то не треба значи убијање, ликвидација и тако даље, неутралисање, како год, овај, свег становништва без разлике да ли се може односити само на оне који су, како је наведено, непријатељски настројени или непријатељски расположени, без обзира одакле такво сазнање долази?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја не тврдим када неки чисте терен, да убију некога, откуд он зна какав је он, трчи, сакрива се, па га он убије, а он је можда обичан грађанин и тако даље. Али, овај, ја опет говорим са аспекта ових који су овде саслушавани, када он прича како је ишао тамо у то чишћење, на који начин, како и мислим да је најпогрешније схватити да ако је неко тако схватао, да треба поубијати све кога сретнеш. Откуд ја сада знам, ко је непријатељски настројен, а ко није непријатељски настројен. Е, ако неко то користи па убија недужне људе, онда је он стварно злочинац.

Председник већа: Да ли у том смислу постоје дужни људи, односно они који нису недужни?

Стручни саветник Милисав Секулић: Како дужни?

Председник већа: Они који нису недужни, тј.уколико се зна или се сматра са чврстом вером да је неко непријатељски настројен, да ли се то чишћење на њега односи и на који начин?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, када бих ја ишао у назови то „чишћење“ и када би њему писало на челу да је непријатељски настројен, ја бих га можда и убио на лицу места, иако то не бих требао, ако то није објављено ратно стање и то. Према томе, у овој варијанти, том чишћењу, мислим у заповести, ако то постоји у заповестима, ако је потписао командант, није то што сам ја рекао, овај, ту има страшно различитих тумачења, посебно од правника, јер се увек сматра. Како ја да дешифрујем тамо, то становништво сигурно није обрадовано што је нека јединица ушла у његово село, има неко ће то назвати да је то непријатељско расположење или не знам, а видели сте и то становништво како је предавано, шта је радило и тако даље. То је било тако и то треба тако и третирати. Не зато што је то постојало само у наредби „чишћење“, него оно што је урађено, то је битно, а урађено је пуно.

Опт. Миодраг Димитријевић: Господине судија, ја бих само на основу овог Вашег питања, нешто...

Председник већа: Само нешто да констатујемо.

Адв. Бранко Димић: Дозвољавате да изађем?

Председник већа: Да, да, како је најављено, да бранилац Бранко Димић напушта уз дозволу суда и сагласност свог брањеника претрес и замењиваће га адвокат Борис Зорко до даљег.

Опт. Миодраг Димитријевић: Овај, хтео бих само да Вам укажем на ово, ако могу да кажем, да ја то укажем, на ово 350-1, где он изричито каже, „помоћним снагама извршити чишћење од припадника ЗНГ и МУП-а, као и становништва које је непријатељски настројено“.

Председник већа: Тако пише, подсетите се опет са саветником молим Вас.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро.

Председник већа: Са многим ћете имати времена.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли је то, добро, није важно сада, идемо даље. Ко је наредио или имао права да нареди оно што је вештак овде окарактерисао као прихватилишта за ратне заробљенике, скоро у сваком месту, не скоро, него у сваком месту које је било на привремено запоседнутој територији у Славонији?

Стручни саветник Милисав Секулић: Прво, овде не игра улогу то привремено запоседнута територија. Мислим да је експерт мислио да ће тамо у тим борбама за та места бити неки који ће се и предавати, не само што сам га ја заробио и он регулише да требао је да има и неко прихватилиште где ће их сложити и утврдити ко су, на који начин, евидентирати их и тако даље и у томе ја не видим никакав проблем. У сваком случају, то треба да буде присутно.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас да ми кажете, ко је заправо и да ли је и ко реализовао гранатирање села Ловас у периоду од 01.10. до 10.10.1991. године изричито цивилних објеката у Ловасу и то са оклопним батаљоном, са хаубичким дивизионом 122 мм, са мешовитим противоклопним артиљеријским дивизионом? То пише у „Оперативном дневнику“ овај на редним бројевима 40, 42, 43 и 44 и 49, као и наређењу 350-1 од 09.10.1991. године?

Председник већа: Ви знате да то није предмет поступка. Ја ћу дозволити одговор на то кратак и толико о томе.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро, ништа, нема везе. А тај ко је то организовао, нисам био ја.

Председник већа: Имате ли одговор на ово питање, господине Секулићу?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, њега нико не тужи за то гранатирање које се одиграло. Ти који су употребили, то сам већ говорио, о хаубичком дивизиону, оклопном дивизиону, они су сигурно имали неке податке без обзира јесу ли тачни или нису, да се ту где они гранатирају, налази нешто што чини непријатеља и они су то чинили. Таквих дејстава у рату има много више него оних других када се гађају прави циљеви.

Председник већа: Добро, толико.

Стручни саветник Милисав Секулић: Ето.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ко је прогласио полицијски час и да ли је прогласио полицијски час у Ловасу?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ако је прогласио, то је прогласио командант места, ако је прогласио.

Председник већа: Чуди ме да морам после свог овог времена то да помињем, то су чињенице које ће суд утврђивати, ако има на основу чега да их утврди. Дакле, то није за саветника.

Опт. Миодраг Димитријевић: Мада сте Ви нешто говорили о документима везе, ја Вас питам, јер тужилац, овај, Дарко Перић у односу на мене, убеђује суд да сам ја имао радиостаницу, па Вас питам, да ли се може и на који начин да успостави радиовеза без одговарајућих радиосредстава, докумената за везу и да ли је изводљива радиовеза на већим даљинама без сада модерних мобилних телефона?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујеш, руповке су биле сва веза у то време, са њима си могао излазити до 10 километара да одржаваш везу. Друга је ствар што ти ниси имао никаква средства и када се употребљавају та средства, она имају оне посебне таблице, знаке и тако даље, то теби нико није дао, нити је имао са неким везу. И сада што он тврди, у то нећу да улазим.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ђокић Ратко у свом сведочењу тврди да ја нисам имао радио-везу, никакву, никакву радио-станицу; Марић Милош исто тврди да ја нисам имао никакву радио-станицу и још не знам ко све тамо тврди да нисам имао никакву радио-станицу. Међутим, овај, ја Вас питам, да ли Ви можда знате, да ли сте нашли негде да сам ја имао неку радио-станицу?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујеш, не само да ја, из целе ситуације, очито да ниси имао, нити би био неки проблем да се то и сада констатује, а да си је имао.

Председник већа: Са Вашим знањем, да ли постоји такав документ?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим?

Председник већа: Са Вашим знањем, да ли такав документ постоји?

Стручни саветник Милисав Секулић: Не, не.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ко је и да ли је овај, ко био надлежан за промену одлуке о распореду јединица одреда 2. пгмбр у зони Друге пгмбр од 09. па надаље, 09.10. па надаље?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па, искључиво командант бригаде.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Е ово као стручно питање, можете ли ми рећи, које се радње обављају у јединици при припреми за смену јединица на положају, конкретно, 2. пгмбр за планирану смену 252. оклопне бригаде? Има то више у актима, овај и ко је то, ко то сме да реализује?

Стручни саветник Милисав Секулић: Онај ко је наредио, то су морале да изврше две команде – једна је Друге бригаде, друга је 252. бригаде. Онај ко је наредио да се изврши смена, он је у тој наредби дао неке параметре, када, докле, где, на који начин и тако даље. Обе команде само то прецизирају и извршавају, нема друге.

Председник већа: Само да констатујемо за записник да је адвокат Здравко Крстић се вратио на претрес. Господине Димитријевићу?

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим?

Председник већа: Оријентационо ради, има ли још тога колико?

Опт. Миодраг Димитријевић: Има доста, господине судија.

Председник већа: Због планирања времена.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Но, не морам ја њега све да питам.

Председник већа: Колико, оно што кажем, овако нешто што дуже траје, то је већа опасност од понављања нечега што је већ речено или другачијег, али суштински истог питања, тако да то не би требало да се дешава. Схватио сам даље да и Ваш бранилац, такође, рачунам да су питања неког другог карактера и да неће бити ништа поновљено од онога што је сада било или да се може неко евентуално понављање да се елиминише. Морам да питам, а питаћу сада и вас остале, да имамо неку претпоставку наравно о коришћењу времена које имамо на располагању. То се тиче, дакле, предлагача, односно његовог браниоца, да ли остали, да ли има неко кога оно што је предмет стручног саветника, не занима, или има ли неког ко неће имати питања, односно има ли неког ко ће их имати, да знамо и због сутрашњег дана? Хајде, браниоце када смо тако кренули.

Адв. Бранкица Мајкић: Пар питања.

Адв. Радоје Алексић: Врло кратко.

Адв. Слободан Живковић: Једно питање.

Председник већа: Остали браниоци?

Адв. Здравко Крстић: Кратко, пар питања.

Председник већа: А можда ипак и више, испадне на крају. Оптужени Зоран Косијер, то сам схватио, то је нека врста примедбе, добро и остали, у реду, разумео сам. Е сада пре него што оптужени Димитријевић настави, занима ме нешто за сутра. Ми знамо сада када смо већ прекинули са постављањем питања саветнику, познато вам је

шта смо за сутра планирали. Позван је, то могу да вас обавестим, мислим позив уручен, све оно што је потребно да се сведок не Иван, него Ивица Рендулић је ли тако, тако се испоставило, да приступи овде, да би сведочио. По свему што знамо, он ће сутра бити овде. Моје питање се односи на предложене, а и ове сведоке које смо прихватили да сутра чујемо. За Петра Плавшића и Мирослава Живановића, с обзиром да ми нисмо сазнали њихове адресе, тако да ин нисмо ни звали. Међутим, да, изволите.

Адв. Бранкица Мајкић: Хвала судија, Бранкица Мајкић, адвокат.

Председник већа: Односно хоћемо ли их видети сутра овде или нећемо и ако хоћемо, наравно, хоће ли понети са собом идентификацију потребну, да знамо да су то ти људи?

Адв. Бранкица Мајкић: По сазнањима одбране, предложени сведок Мирослав Живановић је преминуо. Ја о томе немам материјални траг, односно документ којим би то поткрепила, али мислим да Тужилаштво за ратне злочине може да има тај податак или бар ЈМБГ за лице, зато што се против истог водио истражни поступак пред Одељењем. У сваком случају, одустајемо од њега.

Председник већа: То је Ваш предлог?

Адв. Бранкица Мајкић: Јасно. А што се тиче Петра Плавшића, на припремном рочишту био је предлог одбране да се од ВБА прибави адреса, с обзиром на функцију коју је обављао и рекли смо ближе да је место Ваљево. Судија нам није наложила да доставимо адресу. Ја сам успела некакву адресу да прибавим, али ја не могу да потврдим да је то извесно та адреса.

Председник већа: Да ли је предложени сведок обавештен о сутрашњем претресу, ако ништа са Ваше стране као предлагача или оптуженог?

Адв. Бранкица Мајкић: Не, од стране одбране, не.

Председник већа: Тог човека сутра неће бити на претресу, тако сам разумео?

Адв. Бранкица Мајкић: Не.

Председник већа: Добро, оптужени Димитријевић је Петра Плавшића помињао, зато сам био убеђен да је познато његово пребивалиште или било какав контакт да постоји.

Опт. Миодраг Димитријевић: Јесте.

Председник већа: Али, то није Ваш предлог.

Опт. Миодраг Димитријевић: Али то није мој предлог, јер ја нисам хтео.

Председник већа: То сам само питао. Добро, ово сам желео сада да чујем. Ево наставите.

Опт. Миодраг Димитријевић: Господине Секулићу, дана 16.10. у Оперативном дневнику овај Друге бригаде, под редним бројем 2. уписан је и заказан је састанак у команди дивизије са, на командном месту 2. пгмбр у Товарнику са командантима и командирима из 2. пгмбр. Конкретно, да ли је командант одреда као потчињени и као командант нове јединице 2. пгмбр, био обавезан да на њему присуствује?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ако је био позван, морао је присуствовати.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро, добро, није важно.

Председник већа: Да Вам кажем овако, наравно, увек питања су од веће и од мање важности, још 30 минута за Вас.

Опт. Миодраг Димитријевић: ОК.

Председник већа: А онда остали сутра. Дакле, као што сам рекао, пошто ће сведок Ивица Рендулић овде приступити, њему ћемо дати сутра ујутру овај, наравно предност, обзиром да долазак сведока из друге земље овде највише труда, напора, а и средстава стаје суд, а онда бисмо после тог сведока, опет ја нисам у стању у овом тренутку, а не мислим баш ни да ограничавам то колико ће испитивање тог сведока трајати, то боље знају они који су га предложили, да након тога сутра наставимо онда овде са саветником, тамо где смо стали. То само кажем вама ради оријентације. Дакле, за оптуженог Димитријевића, још пола сата, још 30 минута док не прекинемо данашњи претрес.

Опт. Миодраг Димитријевић: Нешто ми ова техника заказала, судија, ево, сада је добро.

Председник већа: Добро.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли знате можда, ко врши санацију некада и бојишта или пак места у зони овај одбране или напада?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ја сам имао прилике у Генералштабу, баш на тим просторима, да слушам расправу између начелника санитарске службе и итендантске службе. Оба су тврдили да нису надлежни. На крају је испало да је био надлежан орган итендантске службе да врши санацију бојишта. То је, причам из праксе.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ако је командант одреда постављен односно поставља из свог састава Трећег вода прве чете, обезбеђење притвора дворишта задруге, да ли он уједно управник тога затвора, према Правилу службе оружаних снага, тачка 35. став 6?

Стручни саветник Милисав Секулић: Управник тог затвора или надлежног за затвор је онај ко је основао тај затвор. А он поставља обезбеђење, добије од некога задатак и одговара за то обезбеђење.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Ја бих хтео само да прочитам да овде управник затвора, притвора, свим лицима док се налазе на издржавању затвора,

притвора, у погледу реда и дисциплине и унутрашње службе у затвору, одговоран је. То кажем зато што се у том затвору, у току ноћи, 17./18., десило пребијање притвореника.

Председник већа: Само кажите онда још, то сте прочитали, из чега?

Опт. Миодраг Димитријевић: Из Правила службе.

Председник већа: Из Правила службе?

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли сте можда прочитали акт 3-493/20.10.1991. године 1. пгмд у коме траже објашњење о начину и методу организације власти, а што није задатак за чету ТО Љиг и ТО Лајковац сходно фалсификованој тачки 12. акта 364, а ово је од 20., ја ћу да Вам прочитам, 393 од 20.10. у коме каже, „командант“, у тачци 7. захтеви, упућени Првој војној области, „молим вас, обзиром да на проблеме са којима се сусрећемо у организацији власти у селима, посебно која су насељена хрватским, словачким и другим мешаним становништвом, дате сугестије и пружите помоћ у начину и методу организације власти. Сматрамо да би стручна лица требало сачинити упутства за организацију власти у освојеним или поседнутим местима“. То је 1. пгмд у акту 3-493 од 20.10.1991. године. Па Вас питам, да ми протумачите, зашто они то тумачење траже, обзиром да је такав начин одређивања власти војна диктатура?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ја не бих то тако. Њима је претпостављена команда, војна команда Прве војне области, то је команда армије и појавио се тај проблем организације власти, када се заузму неке територије. Мислим да је јако логично да су се они обратили тој команди, јер она има више могућности, она има везу са Генералштабом, са главним штабом и вероватно може добити неку корисну сугестију. То није неки свакодневни задатак, па да сви знају као напред и назад и тако даље и мислим да је логично, можда су се они касно обратили команди армије, јер имају у виду шта је све до 20. се одиграло. Ето то је неко моје мишљење и у оној заповести од 09., они су ваше две чете одредили да успоставе власт у Ловасу, када буде освојен. То је бесмисао. Како би они успостављали власт, чете из Ваљева у Ловасу? И добро је што оне нису то ни успостављале.

Председник већа: У реду, идемо даље.

Опт. Миодраг Димитријевић: Ако се сећате, ја се сећам, ја сам дуго командовао неким јединицама, да ли би могли да ми кажете, начин и текст за успостављање везе у радио-мрежи командовања, ко је успоставља и ко лично прима наређења преко те овај везе?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, у свакој команди постоји начелник везе и то како ће се одвијати веза, он то предлаже команданту; када командант то одобри, то се тако ради. Нећу да улазим у техничка питања, тајни називи, богови и тако даље и то није никакав спор. Вас нема нигде у тим документима, ни тајно, ни јавно.

Опт. Миодраг Димитријевић: Е, молим Вас, да ли у војној терминологији постоји израз „поседање“?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, поседање положаја, од тога не би требало правити никакав проблем. Јединица која креће из неког рејона, очекивања и тамо где одлази на неки део земљишта, она поседа тај део, без обзира да ли ће у напад или ће у одбрану. Није спорно, поседање.

Опт. Миодраг Димитријевић: А да ли се на пример, поседа место које се напада?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па не можеш да поседнеш, док не ослободиш то место, док се ослободи.

Опт. Миодраг Димитријевић: Значи ли то да постоји израз „поседање“?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па слушај, постоји сигурно, то је врло чест израз, који се употребљава.

Опт. Миодраг Димитријевић: Па, питам сада, да ли је одред ТО, одред 2. пгмбр посео положај у Чаковцима или Чаковцу, како се већ зове?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујеш, то није био положај, то је читав рејон био, тај одред је посео велики простор, он је посео ту просторију, где нису све чете претпостављам у том одреду биле на једном месту, него зависно како је тамо тај командант регулисао. Па то зависи од задатка који је добио.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли је командант, у овом случају бригаде, одговоран за спровођење мера безбедности и да ли заштита становништва из тачке 3-3 Правила службе спада у спровођење тих мера безбедности?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, командант је за све одговоран и ту нема никакве дискусије, он има свој орган, органа безбедности и сада смо мало дискутовали како то изгледа да он ивештава по две линије, а често не извештава команданта. То није наше сада да расправљамо. Али он је одговоран за све у зони, било одбране, било напада.

Опт. Миодраг Димитријевић: Е, молим Вас, вештак на овом суду, у свом писменом поднеску рече, да је овај, да је Димитријевић Миодраг од 14.10.1991. године одговоран за командовање и руковођење у зони 2. пгмбр у Ловасу. Обзиром да је Душан Лончар командовао до тог тренутка и по изјави вештака, до тог тренутка, значи ли то да Димитријевић Миодраг када дође тамо, каже, стане пред овима који су тамо распоређени и каже, овај, ја од сада командујем са овом јединицом, па бих Вас замолио ако можда знате да то негде пише, да ми кажете, где то пише и где су то они сви тамо распоређени, дужни да поштују моју одлуку? И још то, да ли то представља пуч у овај, у командовању у 2. пгмбр?

Стручни саветник Милисав Секулић: Пуч би могао бити...

Председник већа: Или, чекајте само, или да ли то следи само по себи, по другим војним прописима и без неке посебне одлуке, а и да није пуч?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, нико не може преузети, значи он није добио команду раније, него по томе, како он мене пита, то је у току тог Ловаса, њему наредио, односно да ли је наредио командант бригаде. Прво такво наређење је морао написати, писано наређење и то наређење морало је да дође код свих оних потчињених којима ти треба да командујеш у тој зони, јер то је задњи закон, а не шта ти причаш да си добио из бригаде, то. Они су добили, од тада сте ви ту, ту и под том и том командом. Према томе, ту нема никаквих доказа, нити је то Лончар наређивао.

Председник већа: Хоћете рећи, да без такве заповести чин не значи ништа?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па молим Вас, када нема, не постоји заповест, није наређено, нема трага о наређењу. С друге стране, што би он њему наредио, када је казао да га је видео једанпут када је ушао у бригаду. Очито, Лончар му није наредио.

Опт. Миодраг Димитријевић: Господине Секулићу...

Стручни саветник Милисав Секулић: Ви причате да је то експерт написао. Он је написао можда да је то могуће, да је требало, да је нешто слично, али то нема тежину такву. И ја могу да увек кажем пре него што страдам, могао сам да избегнем да сам отишао лево. То нема никаквог значаја.

Опт. Миодраг Димитријевић: Мислим да нисте добро чули, господине судија Вас је питао, значи ли то да чин не значи ништа у таквом случају?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, не може нико рећи да чин не значи ништа. Али чин значи када добијеш задатак. Ја имам чин и био сам у стотине јединица, мени чин није дао никакво право да ја тамо када видим којекакве глупости, да ја то наређујем, да мењам. Ја то известим и оног претпостављеног и када се вратим командант који ме је послао, ја њему реферишем и дајем предлог како треба. А мој командант нареди шта ће се тамо радити у вези тога.

Председник већа: Да ја сада не банализујем нешто о чему се овде јако пуно иначе и раније говорило, али ево овако, један капетан види једног потпуковника, али га не занима уопште шта тај има да му каже.

Стручни саветник Милисав Секулић: Слушајте, он мора да га поздрави када прође крај њега и нема никакве друге обавезе за њега, молим Вас. Таман посла ако ће тамо капетан мени да прилази, па да ми говори шта ја треба да радим. Он ако је добио задатак, он ће командовати том капетану, зато што има виши чин и тако. Молим Вас, чин је оно, ја на пример имам звање инжењера, ако не радим никакву зграду, није ми поверено, као да и нисам инжењер, то ради неко други. У овом случају, то је исто, говоримо о командовању, немојмо крстити оно што се каже, једностарешинство, то је закон у војсци, закон и ако у име команданта без његовог овлашћења и наређења, може свако тамо да наређује шта хоће, онда само имамо хаос, а ништа друго, а рат је.

Председник већа: Оптужени, наставите.

Опт. Миодраг Димитријевић: У Правилу службе пише да ако наступе, ако јединице и установа, изненада остане без претпостављеног старешине, команду преузима лице које га замењује, односно најстарији старешина из те јединице или установе, док се не одреди нови старешина. Ја Вас питам, господине овај Секулићу, да ли сам ја према наредби некој, према наређењу, према заповести, према, надлежан над јединицама Душана Лончара, када ни он, а ни његови командири, нису били мртви, нити његови команданти који су били у Ловасу, да ли су постојали услови да сам ја обавезан да преузем ту дужност? Јер ниједна јединица није остала без командира, како овде пише?

Стручни саветник Милисав Секулић: Ја мислим да си и сам одговорио. Према томе, тебе је само у тој ситуацији, пошто си био у зони, могао командант бригаде да консултује свог претпостављеног, да тебе одреди у ту и ту улогу и ако би то тако дошло, ти би био дужан тако да радиш.

Опт. Миодраг Димитријевић: Значи ли то да у том случају, она наредба 27-117 од 08.08. Савезног секретаријата за народну одбрану, више престаје да важи?

Стручни саветник Милисав Секулић: Која наредба?

Опт. Миодраг Димитријевић: Наредба о мом постављењу за помоћника начелника штаба за оперативно-наставне и обавештајне послове у Четвртој оперативној зони?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, Ви сте у зони, говорим о борбеним дејствима, Ви нисте никакав тамо посебан помоћник за обавештајне и безбедносне послове. То је Ваша функција која није угашена и она важи у тој команди зоне. Зона је могла Вас тражити назад, давати Вам неке податке из Ваше струке.

Председник већа: Мислим да је о овоме већ било речи.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим?

Председник већа: Ништа, кажем, мислим да је о овоме већ било речи. Још 15 минута.

Опт. Миодраг Димитријевић: ОК.

Стручни саветник Милисав Секулић: Неки су овде тврдили за Вас, да Ви са те функције, да сте Ви дорасли, да сте обавештајно-оперативни, да сте могли да командујете. То није ствар никаквог закључивања, јер ти ниси добио задатак и није питање да ли си могао то да радиш или не. Па сигурно си могао да командујеш тамо и батаљон и питај бога чиме.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас, да ли се за извиђање, за извођење, односно, неборбене радње извиђања правца или објекта, у овом случају винограда, издаје заповест и коме издаје и какви се подаци саопштавају томе ко прима такву заповест?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, онај ко је наредио да се уђе у минско поље, он је био дужан да изда наређење за извиђање, да се извиди, да се утврде границе, правци, не знам све шта треба. Овај, и то ниси био ти и не знам шта бих ја ту. И мислим, то је толико небитно.

Опт. Миодраг Димитријевић: Није небитно, господине Секулићу.

Стручни саветник Милисав Секулић: Па јесте.

Опт. Миодраг Димитријевић: То је много битно, много битно, јер се ја постављам овде седам пута у неким улогама команданта разних дужности.

Председник већа: Већ сам Вам рекао да не улазите у такву врсту разговора.

Опт. Миодраг Димитријевић: Добро. Е, тражим да ми кажете, мени и овом суду овде, као стручњак и објасните, који се елементи цене у мисаоном процесу, пре доношења одлуке и да ли је ту процену кроз одлуку командант одреда саопштио и био обавезан да саопшти свом потчињеном командиру чете Радовану Влајковићу?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, сваки командант јединице пре него што изда наређење, он цени ситуацију, значи полази од тога, какав је задатак он добио да уради, цени ситуацију и полази од тога шта има у свом одреду, које су то јединице, какве задатке може да им да и он одлучује, шта ће наредити потчињенима. И он је наредио то што је наредио. Мислим да је остало незапажено, да му је један командир отказао. Имајући у виду какав је задатак добио, тај његов потчињени је одлично урадио и по свим могућим прописима и права је штета што је после опет му наметнуто или не знам шта је било, па су они и даље јурили по том минском пољу.

Опт. Миодраг Димитријевић: На питање адвоката Лукића...

Председник већа: Извините, када смо баш код тога, то што сматрате, дакле, са војног становишта потпуно исправним поступком, можете ли то сада да нам мало објасните опширније?

Стручни саветник Милисав Секулић: Које?

Председник већа: Ко је то и на који начин правилно поступио у целој овој ситуацији?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, ја сада говорим са аспекта одреда, тога који је био. Он има свог команданта и он се мора, када хоће да изда неки задатак, он се мора припремити. У ту припрему спада процена ситуације у односу на задатак који је добио. И онда полази од тога какав му је састав, има ли обучених, има мање обучених, има, он то све мора да има у виду. И зависно од те процене, он ће донети одлуку, какав ће задатак издати потчињеним јединицама. И тај његов задатак, он је добио задатак од претпостављеног, а то је у том случају, да ли је био Лончар или је он то урадио на свој начин или је то оно, пошто он говори о заједничком одлучивању, то не постоји, он је то пренео и он стално говори да је он пренео наређење, да није издао наређење. Нема ту шта да преноси, ти када преносиш на потчињене, то је твоје наређење, а не преношење неког туђег наређења.

Председник већа: Треба да разјаснимо ипак, дакле, са војног становишта, да ли је командант одреда исправно поступио или није, да ли је могао да поступи на неки други начин?

Стручни саветник Милисав Секулић: Чујете, што се тиче мене и говорим са војног аспекта, сви су они знали да је ту минско поље, без обзира шта ми причамо.

Председник већа: Тишина.

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим вас.

Председник већа: Тишина, ценићемо ми ово све што је речено.

Стручни саветник Милисав Секулић: Причало се на велико...

Председник већа: Чекајте, чекајте, све што је речено, ми ћемо ценити и судити према и овим другим...

Стручни саветник Милисав Секулић: Да, и, молим Вас.

Председник већа: Полако, чекајте, чекајте.

Адв. Здравко Крстић: Судија, опростите.

Председник већа: Нема никакве потребе, стварно нема потребе за тим, знам шта хоћете да кажете.

Адв. Здравко Крстић: Он човек прича са војног аспекта, а не закључивање, мислим то су предрасуде, то не може тако. Мене се не дотиче, али не може тако.

Председник већа: Дакле, били смо на овом, дакле, тишина, да наставимо.. дакле, командант одреда, да ли је са војног становишта, кривични аспект тога сасвим је нешто друго, можда, поступио исправно или не и такође и његови потчињени, односно командир чете и вода?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, да је командант одреда добио такав задатак, није смео да га изврши, то је такав задатак који забрањује сва упутства војна и ово Правило службе што прича. Он је у том случају од онога од кога је добио задатак, морао тражити писмено наређење за такав задатак. Када добије то писмено наређење, морао га је послати другом претпостављеном старешини и поступити онако како други претпостављени старешина нареди и ту нема никакве дискусије. Ви, слушајте, ви терате људе у минско поље, једино ако неко може доказати да нису знали да је минско поље.

Председник већа: Тишина, колега Живковићу, казнићу Вас, оштро, тишина тамо. Господине Секулићу, у случају да је наређење такво да нема времена да се добије писмено, да нема услова за тако нешто, а да други виши, још виши старешина непосредни није довољно близу присутан, да се не може урадити то, у том случају, дакле, по Вама, да ли је смео?

Стручни саветник Милисав Секулић: Па не би смео да изврши наређење, не би смео извршити то наређење, молим Вас, онда му не требамо судити.

Председник већа: Добро, дакле говорили смо о команданту одреда, потом чета, вод, када сте већ почели са тиме.

Адв. Борис Зорко: Адвокат Борис Зорко. Поштовани суде, уз дужно поштовање, овде се стручни саветник упушта у питање чињеница које њему не могу и вероватно му нису познате. Дакле, у том правцу...

Председник већа: Јесте, дакле све то не морате толико озбиљно схватити, а неће ни суд, зна се ко ће и из чега ће се доносити закључак, да ли је неко знао где је минско поље или није.

Адв. Борис Зорко: Наравно, али у најмању руку нема користи од тога, поготову ако се полази од неке премисе да је нешто незаконито.

Председник већа: Господине Секулићу, за сам крај, значи овога, пошто сте то рекли, ово није ни важно на кога се од оптужених овде односи, него је ли то важи и за ниже старешине у односу на команданта одреда?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, он је имао ситуацију да му је један од потчињених када је добио такво наређење, одбио да изврши. Не знам ја на који начин је он касније ипак укључио се у то извршавање. Међутим, он је био дужан када му је тај потчињени отказоа послушност, да извести свог претпостављеног и да му да предлог, тога је требало склонити одатле, ако је то неосновано; ако је основано, то би се требало решити после тог догађаја. Зна се како се то решава.

Председник већа: Добро, оптужени Димитријевић.

Опт. Миодраг Димитријевић: Молим Вас да ми кажете овако као војно лице, овај, стручњак за војну обуку, да ли група изабраних око 40 најспремнијих из одреда, може са собом да води 40 до 50 условно речено, непријатеља, да ли је таква јединица војно способна да изврши било какво извиђање или претрес терена или објекта?

Стручни саветник Милисав Секулић: То ми је мало чудно питање. А и ако су тако урадили, то не значи да нису способни за нешто друго и то добро да изврше. Они су део од тога догађаја, злочина који се десио, зависно какав су задатак добили, они су то радили, нису само они знали да то раде, знао је то и командант одреда, знао је то и командант места, а ја мислим када се то све покренуло, с обзиром да сте присуствовали тамо тим састанцима, да сте и Ви то знали, да је тако нешто тамо наређено, да се иде и тако даље или можда нисте били на том састанку када је то одлучено. Не постоји заједничко одлучивање. Према томе, онај ко је наредио, не може се правдати на оне који су присуствовали и слушали шта он треба да ради.

Опт. Миодраг Димитријевић: Већ сте доста пута ово рекли, али ево да поновимо још нешто. Ко је према правилима издао задатак и по ком својству командиру чете из одреда, да иде и у којим условима на извиђање?

Стручни саветник Милисав Секулић: Молим Вас, то је вероватно издао његов претпостављени, командант одреда. А он не би ни смео да иде на неко извиђање, ако није добио задатак.

Опт. Миодраг Димитријевић: Да ли то значи да ли да Димитријевић потпуковник није наредио командиру вода, командиру чете Радовану Влајковићу, да иде у извиђање?

Стручни саветник Милисав Секулић: Прво...

Председник већа: То је закључивање, тако да...

Стручни саветник Милисав Секулић: То ти ниси ни имао право...

Председник већа: Не морате одговарати.

Стручни саветник Милисав Секулић: Ниси имао право ни да наредиш.

Председник већа: Не морате се ни трудити да одговорате на то питање. 13 и 30, дакле, рекао сам, сви ви који сте овде, позвани сте наравно и за сутра, посебно наравно стручни саветник, то морам и Вама да кажем, да би Вам било јасно, другима свакако и јесте, дакле, сутра ћемо наставити. То сам рекао пре тога, у пола десет, треба да чујемо овог сведока кога је, који долази из Хрватске, а онда ћемо наставити са Вама, тако да, али Ви свеједно будите ту у пола десет, да не мислимо где сте.

Стручни саветник Милисав Секулић: Бићу, сигурно.

Председник већа: Ето то је то, тако да, добро,

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да **СЕ** главни претрес **ПРЕКИНЕ**.

Наставак главног претреса **ЗАКАЗУЈЕ СЕ**, односно остаје за сутра, 03. јула 2015. године у 9,30 часова, у истој овој судници.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА